

16/11/'19
SV. ANEŽKA

katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha

SLOVO ÚVODEM

Uplynula tři desetiletí od kanonizace sv. Anežky a dovolím si připomenout slova, která jsem napsal před pěti lety, kdy od tohoto výročí uplynulo čtvrt století: „Přestože se na pětadvacáté výročí návratu svobody a suverenity do naší vlasti, které si budeme v listopadu připomínat, dívají někteří lidé s určitými rozpaky, já patřím k těm, kteří za tento dějinný okamžik neustále děkují Bohu a všem, kdo se před totalitou nesehnuli.“

Ne, nebudu na této výpovědi nic měnit. Přesto musím přiznat, že v posledních pěti letech, v nichž dochází k řadě zlomových změn, my, kteří jsme prožili, jak říká papež František, řadu epochálních změn, stojíme nyní před pokusem změnit celou epochu. V důsledku globalizace spojené s migrací, rozvojem nových technologií, ve smršti neuvěřitelných a neověřitelných informací, se nežije lehce. Jsme svědky velké rezignace značné části populace napříč generacemi a zhruba jedna polovina lidí se dělí do dvou proudů, které jsou nesmiřitelné a často soplí závisť a nenávisť. Není snadné je nazvat levicí či pravicí, jedná se spíše o chaos vyrůstající z gejzíru nových ideologií. K tomu se však přidává nový fenomén, kterým je mladá generace, která nešetří ostrou kritikou a vyjadřuje takové množství obav, které jako by zhmotňovaly hrůznou eschatologickou apokalypsu. Vynecháním věty o židokřesťanských a antických kořenech v ústavě EU, na kterých stojí celá naše západní civilizace, nese svůj důsledek. Čteme-li Bibli, pak se setkáváme s apokalyptickými hrozbami a zakořeněnými obavami o budoucnost. Avšak v Božím zjevení, tedy Bibli,

spolu s antickým hledáním pravdy a vlády spravedlnosti, nepodléhal člověk minulých generací ve vztahu k budoucnosti ochromující paralýze.

V této situaci se domnívám, že odkaz sv. Anežky, této ženy harmonie, rozhodnosti a skutečné životní odvahy, je zcela aktuální. Měli bychom o to víc naslouchat slovům sv. Jana Pavla II., skutečného patrona Evropy 21. století. Je potřeba, abychom naslouchali novým generacím, ale také je nutné, abychom jim ukázali příklad kardinála Berana a kardinála Tomáška. Oba usilovali o svatořečení Anežky České s hlubokou vírou, že kanonizace přinese kýženou svobodu a obnovu.

Možná si položíte otázku, co jsme promrhali, že se to vše nepodařilo. Musíme přiznat, že intenzivní a časově náročná péče o záchranu a obnovu materiálních hodnot přinesla své dobré ovoce v církvi i ve společnosti. Ale to, co bylo zanedbáno, byla především výchova a formace nové mladé generace, což se odráží právě v onom nářku, jak dál a co s prohraným domovem. Ano, máme obavy o vodu, zeleň, slunce, ale náš domov tvoří především rodiče, harmonický život ve společenství, společné prožívání velkých svátků, ale i dnů smutku. Tyto skutečnosti vytvářejí pocit hořkosti, přináší obavy, ale také i pocity závesti a nenávisti. V bouřlivém třináctém století pochopila sv. Anežka a její příbuzné sv. Alžběta, sv. Markéta a sv. Hedvika, jakou cestou se mají vydat, cestou opravdové lásky a zájmu o druhého. Pomoc bližnímu nebyla obchodem, ale posláním. I ony mohly podlehnout lehkosti konzumního života, které přinášelo třinácté století, mohly resignovat a uzavřít se samy do sebe, ale Anežka a její družky se vydaly cestou úcty a lásky k druhému. Můžeme říci, že právě tímto postojem, velmi ojedinělým v této velmi vulkanické a zmatené době třináctého století, přidaly ke dvěma sloupům naší civilizace: katedře a oltáři ještě charitativní službu, chcete-li, oheň pravé lásky. Současná Evropa a současná společnost usiluje o hájení práv člověka, ale skutečná práva často nahrazuje právy domnělými, která nikdo nemůže uspokojit.

Vzpomeňme tedy na tyto svěťce, ať již žily tichý život ve stínu kláštera, anebo bouřlivý život na středověkém hradu. Význam kanonizace sv. Anežky potvrzují následující léta, v kterých jsme nejprve překotně, ale s nadějí proměňovali společnost, o čemž svědčí celý ráz krajiny a opravená města a vesnice včetně kostelů a klášterů. Máme-li přijmout výzvu sv. Anežky, musíme vrátit do našeho manuálu společenského života víru, naději a lásku. To jsou hodnoty, kterými příchodem sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu nejenom začíná naše historie, ale díky kterým náš národ a naše společnost prošla všemi etapami historického vývoje až do dnešního dne.

Letošní svatoanežské slavnosti nám také připomínají slavnost kanonizace ve svatopetrské bazilice, kde jsme se setkali my, kteří jsme museli žít v totalitní diktatuře, spolu s těmi, kteří přijeli ze západního svobodného světa. Vraceli jsme se pak domů, kde již na železnou oponu udeřila svoboda. Tak sv. Anežka prochází celými našimi dějinami.

Dějiny neskončily, jak se domníval Francis Fukuyama, náš život se děje dál a my víme, že život je řád, a nikoliv chaos! Proto vyznáváme svoji víru, která také nás vede k radosti a vděčnosti.

+

+ Dominik kardinál Duka OP
arcibiskup pražský a primas český

ORGANIZAČNÍ POKYNY

JEHO EMINENCE KARDINÁL STANISŁAW DZIWIŚZ

Pořadatelé v katedrále (viditelně označení odznaky Arcibiskupství pražského) vám rádi poradí v jakýchkoliv organizačních záležitostech. Dbejte, prosíme, jejich pokynů.

Prosíme, abyste před vstupem do katedrály vypnuli své **mobilní telefony**, aby průběh obřadu nebyl rušen.

Svaté přijímání budou kněží rozdělovat v celém prostoru katedrály.

V katedrále budou přítomni **pracovníci Maltéžské pomoci** ve stejnokrojích. V případě zdravotních obtíží se obraťte na ně.

Při bohoslužbě se **fotografie a videozáznamy** nepořizují. (K tomu jsou určeni akreditovaní fotografové.) V každém případě je třeba zachovat ohleduplnost a nerušit svým počínáním okolí.

Prosíme o trpělivost a toleranci, zejména při **vycházení z katedrály**.

Toalety naleznete vpravo od hlavního vstupu do katedrály, vedle budovy Starého probošství.

Kardinál Stanisław Dziwisz (* 27. dubna 1939, Raba Wyżna jižně od Krakova) je arcibiskup krakovský a někdejší osobní sekretář papeže Jana Pavla II.

Brzy poté, co byl po studiích filosofie a teologie roku 1963 vysvěcen na kněze, začal spolupracovat s kardinálem Karolem Wojtyłą a po jeho boku zůstal až do jeho smrti roku 2005. Podílel se na přípravě oslav Svatého roku 1974–1975 a na práci pastorační synody krakovské arcidiecéze. V roce 1981 získal doktorát na teologické fakultě v Krakově. Biskupské svěcení přijal v roce 1998 a v tomtéž roce se stal pomocným prefektem Papežského domu. Nástupce Jana Pavla II., papež Benedikt XVI., ho v roce 2005 jmenoval krakovským arcibiskupem a rok nato kardinálem.

Kardinál Dziwisz byl iniciátorem výstavby Centra Jana Pavla II. „Nebojte se“ v Krakově a autorem nebo spoluautorem mnoha knih vzpomínek na Jana Pavla II. Podílel se i na jeho kanonizačním procesu. Byl také organizátorem 31. Světových dnů mládeže, které se poprvé konaly v Krakově. V prosinci roku 2016 přijal papež František jeho rezignaci a jmenoval jej apoštolským administrátorem krakovské arcidiecéze. Tuto funkci kardinál Dziwisz vykonával až do ledna roku 2017.

S použitím textů z www.cirkev.cz
a <http://diecezja.pl>

SV. ANEŽKA ČESKÁ (1211–1282)

Svatá Anežka Česká byla dcerou krále Přemysla Otakara I. Ten ji zaslíbil následníku císaře Fridricha II., pozdějšímu králi Jindřichu VII., a poslal ji na dvůr Babenberků do Rakous, aby se naučila dvorským mravům. Leopold VI. Babenberský však přemluvil císaře, aby dal svého syna místo Anežky jeho dceři Markétě; a tak byla poslána zpátky do Čech. Přemysl Otakar I. odpověděl na tuto urážku vpádem do Rakous. Anežka však už dávno toužila vstoupit do kláštera, ale pro otcův odpor tak mohla uskutečnit až po jeho smrti 1230.

Příkladem jí byli František a Klára z Assisi, kteří opustili vznešené příbytky svých rodičů a bydleli v kláštorech menších bratrů a sester na okraji města, kde se dělili s chudými o jejich úděl. Mezi pražskými minority byli dva mniši, jeden z Wormsu, druhý Dětrich z Kutné Hory, kteří Anežku doporučili svatě Kláře, jež k ní našla brzy tak srdečný vztah, že ji nazývala „polovinou své duše“. Uchovaly se čtyři láskyplné listy, které napsala Klára Anežce. Týkají se fundace a vnitřního uspořádání kláštera klarisek, které Anežka v Praze založila; klarisky jsou ženská odnož františkánů. Z jejího podnětu postavil její bratr Václav I. klášter, zvaný Český Assisi, jehož první abatyší se stala právě Anežka. Tam byla roku 1282 pohřbena, ale její hrob nebyl dosud přes usilovné pátrání objeven. Při ženském klášteře byl současně založen menší klášter františkánů, což vedlo k postavení dvou sousedících kostelů, sv. Františka, ženského, a sv. Salvátora, mužského.

Neobyčejný význam v tomto rozlehlém komplexu budov měla nemocnice, jejíž špitální bratrstvo povýšil papež Alexandr IV. na řád Křižovníků s červenou hvězdou. Klášter klarisek, jehož srdcem i duší byla Anežka, měl takovou přitažlivost, že do něho vstupovaly dcery nejvyšší české

šlechty, které vyrůstaly v hojnosti, nadbytku, a nyní vedly život krajní chudoby, odříkání a pokání.

O kanonizaci Anežky České usilovala již její prarabyně, královna Eliška Přemyslovna. Z jejího podnětu byl mezi léty 1316–1328 sepsán latinsky Anežčin životopis (přeložený do češtiny roku 1932). Na lokální oslavu Anežky navázal také císař Karel IV., ale ani jeho snaha nebyla dovršena procesem papežské kurie.

Také v době baroka, již od konce třicetileté války byla Anežka oslavována, nejprve jezuita a dále členy řádu Křižovníků s červenou hvězdou, z nichž Jan František Beckovský sepsal českou legendu. Teprve roku 1874 byla Anežka z podnětu pražského arcibiskupa a kardinála Bedřicha Josefa Schwarzenberga papežem Piem IX. prohlášena za blahoslavenou. Po dalším úsilí ji 12. listopadu 1989 papež Jan Pavel II. svatořečil.

Anežka Česká je patronkou Čech, nemocných, chudých a trpících.

Atributy: model kostela v ruce. Je zobrazována v řeholních šatech s korunkou, někdy má odložený královský šat a korunu; u nohou ubožáka; ošetřuje nemocné; uděluje almužnu; sytí hladové.

Převzato z <http://tisk.cirkev.cz>

EUCCHARISTICKÁ SLAVNOST

Hlavní celebrant a slavnostní kazatel:

J. Em. Stanisław kardinál Dziwisz,
emeritní arcibiskup krakowský

Koncelebrují:

1. koncelebrant:

J. Em. kardinál Dominik Duka OP,
arcibiskup pražský a primas český

2. koncelebrant:

J. Exc. Mons. Charles Daniel Balvo,
apoštolský nuncius v ČR

3. koncelebrant:

J. Exc. Mons. Stanislav Stolárik,
biskup rožňavský

4. koncelebrant:

J. Exc. Mons. András Veres,
arcibiskup a předseda Maďarské biskupské konference

Dále koncelebrují:

J. Exc. Mons. Diego Causero, emeritní nuncius v ČR

J. Exc. Mons. František Václav Lobkowicz OPraem.,
biskup ostravsko-opavský

J. Exc. Mons. Jan Baxant, biskup litoměřický

J. Exc. Mons. Jan Vokál, biskup královéhradecký

J. Exc. Mons. Vlastimil Kročil, biskup českobudějovický

J. Exc. Mons. Tomáš Holub, biskup plzeňský

J. Exc. Mons. Josef Kajnek,
pomocný biskup královéhradecký

J. Exc. Mons. Václav Malý, pomocný biskup pražský

J. Exc. Mons. Pavel Posád,
pomocný biskup českobudějovický

J. Exc. Mons. Pavel Konzbul,
pomocný biskup brněnský a generální vikář

J. Exc. Mons. Antonín Basler,
pomocný biskup olomoucký a generální vikář

J. Exc. Mons. Martin David,
pomocný biskup ostravsko-opavský a generální vikář

J. Exc. Mons. Zdeněk Wasserbauer,
pomocný biskup pražský a generální vikář

J. Exc. Mons. František Radkovský,
emeritní biskup plzeňský

J. Exc. Mons. Karel Herbst SDB,
emeritní pomocný biskup pražský

Mons. Mambé Jean-Sylvain Emien, apoštolský rada

J. M. Josef Šedivý O.Cr.,

velmistr Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou

J. M. Prokop Siostrzonek OSB, arcipat Benediktinského
arciopatství sv. Vojtěcha a Markéty

J. M. Marian Rudolf Kosík OPraem., opat novoříšský

J. M. Daniel Peter Janáček OPraem., opat strahovský

J. M. Jáchym Jaroslav Šimek OPraem., opat želivský

biskupové, diecézní a řeholní kněží

Hlavní ceremonář:

R. Diac. Vojtěch Mátl

Přísluhující jáhni:

R. Diac. Václav Boháč (čtení Evangelia)

R. Diac. Ondřej Mrzílek

R. Diac. Martin Opatrný

Lektoři.

1. čtení: Kamila Bendová, česká matematička, aktivistka.
Jejím mužem byl Václav Benda, disident, poslanec, senátor
a předseda Křesťanskodemokratické strany.

Přímluvy:

Dana Němcová, psychologka, kritička a disidentka komu-
nistického režimu, jedna z prvních signatářek Charty 77
Alexandr Vondra, pravicový politik, bývalý disident a signa-
tář Charty 77, atlantista

PŘEDPROGRAM

Všichni sedí.

V úvodu slavné mše svaté zazní v podání královéhradeckého katedrálního sboru Cantores Gradecenses **Kantáta ke sv. Anežce** současného hudebního skladatele Zdeňka Pololánika.

Dílo vzniklo v roce 2013 na objednávku Severočeského filharmonického sboru, jehož členové dnes s mužskou částí Smíšeného sboru Jitro také spoluúčinkují. Na svoji dnešní světovou premiéru tak čekalo plných 6 let. Textovou předlohu kantáty připravil olomoucký světící biskup Mons. Josef Hrdlička a je koncipována velmi aktuálně jako modlitba za národ. Na varhany doprovází Jiří Kudrna. Dílo nastudoval a diriguje regenschori katedrály Svatého Ducha Josef Zadina.

ÚVODNÍ OBŘADY

Všichni stojí.

VSTUPNÍ ZPĚV

Liturgický průvod vychází z Arcibiskupského paláce za zpěvu litanií k národním patronům.

Pane, smiluj se.
Kriste, smiluj se.
Pane, smiluj se.
Bože, náš nebeský Otče,
Bože Synu, Vykupiteli světa, ...
Bože Duchu Svatý, ...
Bože v Trojici jediný, ...

Pane, smiluj se.
Kriste, smiluj se.
Pane, smiluj se.
smiluj se nad námi.

Svatá Maria,
Svatý Josefe, ...
Svatý Cyrile a Metoději, ...
Svatý Gorazde, ...
Svatý Klimente, ...
Svatá Ludmilo, ...
Svatý Václave, ...
Svatý Víte, ...
Svatý Vojtěchu, ...
Svatý Radime, ...
Svatý Prokope, ...
Svatá Zdislavo, ...
Svatá Anežko, ...
Svatá Hedviko, ...
Svatý Norberte, ...
Blahoslavený Hroznato, ...
Svatý Jene Nepomucký, ...
Svatý Jene Sarkandře, ...
Svatý Klemente Hofbauere, ...
Svatý Jene Neumanne, ...
Všichni svatí ochráncové naší vlasti,
Všichni svatí a světice Boží, ...

oroduj za nás.

orodujte za nás.

Milostiv nám buď,

vysvoboď nás, Pane.

Ode všeho zlého, ...
Od pohrdání zděděnou vírou, ...
Od zkázy naší mládeže, ...
Od nesvornosti, nenávisti a zlé vůle, ...
Od zatvrzelosti srdce, ...
Od náboženské lhostejnosti, ...
Od nesvárů a rozvatů v rodinách, ...
Od nedostatku apoštolských kněží, ...
Od občanské a náboženské nesnášenlivosti, ...
Od zoufalství v těžkých chvílích života, ...
Od náhlé a nekající smrti, ...
Od pomluv a nespravedlivého podezírání, ...

My hříšníci,

prosíme tě, vyslyš nás.

Abychom na přímluvu Panny Marie Boha milovali, ...
Abychom se na přímluvu svatého Josefa
radovali z povznesení matky církve v naší vlasti, ...
Abychom na přímluvu svatých Cyrila a Metoděje
byli věrně oddáni Apoštolskému stolci, ...
Abychom na přímluvu svatého Gorazda
byli horlivými apoštoly svých bližních, ...
Abychom na přímluvu svatého Klimenta
zachovali vždy věrnost matce církvi, ...
Abychom na přímluvu svatě Ludmily
posvěcovali rodiny křesťanskou zbožností, ...
Abychom na přímluvu svatého Václava
dosáhli míru a pokoje v naší zemi, ...
Abychom na přímluvu svatého Víta
zvítězili nad pokušením, ...
Abychom na přímluvu svatého Vojtěcha
byli vedeni ke Kristu dobrými kněžími, ...
Abychom na přímluvu svatého Radima
prokazovali každému dobro, ...
Abychom na přímluvu svatého Prokopa
vždy přemohli dábelké pokušení, ...
Abychom na přímluvu svatě Zdislavy
vzorně vychovávali děti v rodinách, ...

Abychom na přímluvu svaté Anežky
 nesli trpělivě svůj kříž, ...
 Abychom se na přímluvu svaté Hedviky
 uchránili rodinných nesvárů, ...
 Abychom na přímluvu svatého Norberta
 zbožně přijímali a uctívali eucharistického Krista, ...
 Abychom na přímluvu blahoslaveného Hroznaty
 byli vždy spravedliví a štědrí, ...
 Abychom na přímluvu svatého Jana Nepomuckého
 nehřešili jazykem, ...
 Abychom na přímluvu svatého Jana Sarkandra
 neohroženě vyznávali víru, ...
 Abychom na přímluvu svatého Klementa Hofbauera
 vynikali křesťanskou láskou, ...
 Abychom na přímluvu svatého Jana Neumanna
 měli dostatek kněžského a řeholního dorostu, ...
 Abychom na přímluvu našich svatých ochránců
 dospěli z vlasti pozemské do vlasti nebeské, ...
 Abychom na přímluvu všech svatých
 vždy plnili vůli Boží, ...

Beránku Boží,	
který snímáš hříchy světa,	smiluj se nad námi.
Beránku Boží,	
který snímáš hříchy světa,	smiluj se nad námi.
Beránku Boží,	
který snímáš hříchy světa,	smiluj se nad námi.

Jiří Strejc: Ecce sacerdos magnus

Ecce sacerdos magnus,
 qui in díebus suis plácuít Deo,
 et invéntus est justus,
 et in témpore iracúndiae factus est reconciliátio.

*Hle velekněz,
 který se za svých dnů zalíbil Bohu,
 a byl shledán spravedlivým
 a v čase zloby se stal smířením.*

Kancionál č. 839

T: V. Štastný († 1910) N: J. C. Sychra († 1935)

2. Ó budiž chvála Hospodinu vzdána, / lidem buď mír, když dobré vůle jsou, / nebeská všem je otevřena brána, / plní kdo víry cestou Páně jdou. / Vzdávej svým otcům díky neustálé / za světlo víry, vděčný národe, / aby nám jasně zářilo i dále, [: oroduj za nás, svatý Metode. :]

Sbor zpívá vstupní antifonu: Mt 25,34a.35–36a.40b

„Pojďte, požehnání mého Otce, praví Pán:

Měl jsem hlad, a dali jste mi najíst,

měl jsem žízeň, a dali jste mi napít:

byl jsem na cestě, a ujali jste se mě,

byl jsem nahý, a oblékli jste mě.

Amen, pravím vám:

Cokoli jste udělali

pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratrů,

pro mě jste udělali.“

Celebrant zahájí mši svatou znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

Všichni se znamenají křížem.

Všichni:

Amen.

Celebrant:

Pokoj vám.

Všichni:

I s tebou.

Dominik kardinál Duka OP přivítá poutníky, uvede shromáždění do slavení liturgie a úkonu kajícínosti.

ÚKON KAJÍCNOTI

Po krátké chvíli ticha kardinál Dominik kardinál Duka pokračuje:

Vyznávám se

Všichni:

všemohoucímu Bohu a vám všem,

že často hřeším myšlením, slovy i skutky

a nekonám, co mám konat:

je to má vina, má veliká vina.

Proto prosím Matku Boží, Pannu Marii,

všechny anděly a svaté i vás, bratři a sestry,

abyste se za mě u Boha přimlouvali.

Celebrant:

Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,

odpusť nám hříchy

a doveď nás do života věčného.

Všichni:

Amen.

KYRIE, ELEISON

Ordinarium Petra Ebena

The musical notation is written on three staves, each with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The time signature is 3/4. The first staff is for Soprano (S) and Alto (L). The lyrics are: Pa - ne, smi - luj se. Pa - ne, smi - luj se. The second staff is for Soprano (S) and Alto (L). The lyrics are: Kri - ste, smi - luj se. Kri - ste, smi - luj se. The third staff is for Soprano (S) and Alto (L). The lyrics are: Pa - ne, smi - luj se. Pa - ne, smi - luj se.

GLORIA

Ordinarium Petra Ebena

K S

Slá - va na vý - so - stech Bo - hu a na ze - mi po - koj li - dem

L

dob - ré vů - le. Chvá - lí - me tě. Ve - le - bí - me tě.

S

Kla - ní - me se ti. O - sla - vu - je - me tě. Vzdá - vá - me ti dí - ky

L

pro tvou ve - li - kou slá - vu. Pa - ne a Bo - že,

S

ne - bes - ký Krá - li, Bo - že, Ot - če vše - mo - hou - cí. Pa - ne,

L

jed - no - ro - ze - ný Sy - nu, Je - ží - ši Kri - ste.

L

Pa - ne a Bo - že, Be - rán - ku Bo - ží, Sy - nu Ot - ce.

S

Ty, jenž sní - máš hří - chy svě - ta, smi - luj se nad ná - mi;

L

ty, jenž sní - máš hří - chy svě - ta, při - jmi na - še pro - sby.

L

Ty, jenž se - díš po pra - vi - ci Ot - ce, smi - luj se nad ná - mi.

Tempo I.

S

Ne - boť ty je - di - ný jsi Sva - tý, ty je - di - ný jsi Pán,

V

ty je - di - ný jsi Svr - cho - va - ný, Je - ží - ši Kri - ste, se

S

Sva - tým Du - chem, ve slá - vě Bo - ha

S

Ot - ce. A - men.

VSTUPNÍ MODLITBA

Celebrant:
Modleme se.

Chvilé tiché modlitby.

Bože, tvá služebnice Anežka šla za tvým voláním,
zřekla se bohatství a zamilovala si chudobu,
následovala tvého ukřižovaného Syna
a došla do nebeské radosti;
na její přimluvu veď i nás,
abychom nelpěli na věcech pomíjejících
a dosáhli slávy věčné.
Prosíme o to skrze tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána,
neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého
žije a kraluje po všechny věky věků.

Všichni:
Amen.

BOHOSLUŽBA SLOVA

Všichni sedí.

PRVNÍ ČTENÍ

Kol 3,12–17

Lektor: Kamila Bendová, česká matematická, aktivistka. Jejím mužem byl Václav Benda, disident, poslanec, senátor a předseda Křesťanskodemokratické strany.

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Kolosanům.

Bratři a sestry!

Jako od Boha vyvolení, svatí a milovaní projevujte navenek milosrdné srdce, dobrotu, pokoru, mírnost a trpělivost. Snášejte se a navzájem si odpouštějte, má-li kdo něco proti druhému. Pán odpustil vám, proto odpouštějte i vy.

A nadto nade všechno mějte lásku, neboť ona je svorník dokonalosti. Ať ve vašem srdci vládne Kristův pokoj: k němu jste byli povoláni v jednom těle. Budte za to vděční. Kristova nauka ať je u vás ve své plné síle: moudře se navzájem poučujte a napomínejte. S vděčností zpívejte Bohu z celého srdce žalmy, chvalo zpěvy a duchovní písně.

Cokoli mluvíte nebo konáte, všechno dělejte ve jménu Pána Ježíše a skrze něho děkujte Bohu Otci.

Slyšeli jsme slovo Boží.

Všichni:

Bohu díky.

RESPONSORIÁLNÍ ŽALM

Žl 103 (102), 1–2.3–4.8–9.13–14.17–18a

Shromáždění odpovídá:
Veleb, duše má, Hospodina.

Zpěvák:

Veleb, duše má, Hospodina,
vše, co je ve mně, veleb jeho svaté jméno!
Veleb, duše má, Hospodina
a nezapomeň na žádné z jeho dobrodiní!
Odpověď.

Zpěvák:

On odpouští všechny tvé viny,
on léčí všechny tvé neduhy.
On vykupuje tvůj život ze záhuby,
on tě věnčí láskou a slitováním.
Odpověď.

Zpěvák:

Hospodin je milosrdný a milostivý,
shovívavý a nadmíru dobrotivý.
Nechce se přít ustavičně,
ani se hněvat navěky.
Odpověď.

Zpěvák:

Jako se smilovává otec nad syny,
tak se smilovává Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí.
Neboť on ví, z čeho jsme utvořeni,
má v paměti, že jsme jen prach.
Odpověď.

Zpěvák:

Hospodinova láska však od věků na věky
pro všechny, kdo se ho bojí,
a jeho spravedlnost jde z dětí na děti
pro ty, kteří zachovávají jeho smlouvu.
Odpověď.

ZPĚV PŘED EVANGELIEM

Colin Mawby: Alleluja
Jan 13,34

Všichni stojí.

Sbor
Aleluja, aleluja, aleluja.

Nové přikázání vám dávám, praví Pán,
milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás.

Aleluja, aleluja, aleluja.

EVANGELIUM

Mt 25,31–46

Jáhen:
Pán s vámi.

Všichni:
I s tebou.

Jáhen:
Slova svatého evangelia podle Matouše.

Všichni se znamenají malým křížem na čele, ústech a na prsou.

Všichni:
Sláva tobě, Pane.

Jáhen:
Ježíš řekl svým učedníkům:

„Až přijde Syn člověka ve své slávě a s ním všichni andělé,
posadí se na svůj slavný trůn a budou před něj shromážděny všechny národy. A oddělí jedny od druhých, jako

pastýř odděluje ovce od kozlů. Ovce postaví po své pravici,
kozy po levici.

Tu řekne král těm po své pravici: „Pojďte, požehnaní mého
Otce, přijměte jako úděl království, které je pro vás připra-
vené od založení světa. Neboť jsem měl hlad, a dali jste mi
najíst, měl jsem žízeň, a dali jste mi napít; byl jsem na cestě,
a ujali jste se mě, byl jsem nahý, a oblékli jste mě; byl jsem
nemocný, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste
ke mně.”

Spravedliví mu na to řeknou: „Pane, kdy jsme tě viděli hla-
dového, a dali jsme ti najíst, žíznivého, a dali jsme ti napít?
Kdy jsme tě viděli na cestě, a ujali jsme se tě, nebo nahého,
a oblékli jsme tě? Kdy jsme tě viděli nemocného nebo ve vě-
zení, a přišli jsme k tobě?”

Král jim odpoví: „Amen, pravím vám: Cokoli jste udělali pro
jednoho z těchto mých nejposlednějších bratrů, pro mne
jste udělali.”

Potom řekne i těm po levici: „Pryč ode mne, vy zlořečení,
do věčného ohně, který je připraven pro ďábla a jeho an-
děly. Neboť jsem měl hlad, a nedali jste mi najíst, měl jsem
žízeň, a nedali jste mi napít; byl jsem na cestě, a neujali jste
se mě, byl jsem nahý, a neoblékli jste mě; byl jsem nemocný
a ve vězení, a nenavštívili jste mě.”

Tu mu na to řeknou také oni: „Pane, kdy jsme tě viděli hla-
dového nebo žíznivého, na cestě nebo nahého, nemocného
nebo ve vězení, a neposloužili jsme ti?”

On jim odpoví: „Amen, pravím vám: Cokoli jste neudělali
pro jednoho z těchto nejposlednějších, ani pro mne jste
neudělali.” A půjdou do věčného trápení, spravedliví však
do věčného života.“

Slyšeli jsme slovo Boží.

Všichni:
Chvála tobě, Kriste.

Jáhen pozvedne evangeliář a přináší ho hlavnímu celebrantovi, který ho políbí a požehná s ním shromáždění.

Všichni se znamenají křížem.

Sbor:
Aleluja, aleluja, aleluja.

HOMILIE

Všichni sedí.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

Všichni stojí.

Dominik kardinál Duka uvede modlitbu věřících:
Svatá Anežka Česká se zřekla všeho,
co překáží službě Bohu a bližnímu.
Svémi modlitbami i osobní účastí
dokázala zmírňovat hmotnou i duchovní bídu lidí.
V den její památky prosme za církve v naší vlasti,
aby se stala po jejím příkladu dobrou služebnicí
a přijímající matkou.

Sbor:

Shromáždění odpovídá:
Gospodi, pomiluj.

Následují jednotlivé přímluvy.

Lektoři:

Dana Němcová, psycholožka, kritička a disidentka komunistického režimu, jedna z prvních signatářek Charty 77
Alexandr Vondra, pravicový politik, bývalý disident a signatář Charty 77, atlantista

1. Modleme se za církve v naší zemi: prosíme, aby z ní na přímluvu sv. Anežky vyšlo mnoho svatých a odvážných žen, které budou oporou a ctí českého národa.

Odpověď.

2. Modleme se za představitele církví, řádů a farností: prosíme, aby podle Kristova příkladu byli dobrými a pokornými služebníky, kteří dokáží vydat svůj život za život a za spásu světa.

Odpověď.

3. Modleme se za národy světa trpící hladem a bídou: prosíme, aby touha mnoha srdcí po životě v pravdě a lásce vedla lidstvo k solidárnímu a spravedlivému rozdělení darů planety Země.

Odpověď.

4. Modleme se za naše bratry a sestry vyznávající Krista, kteří žijí pod jařmem diktatur komunismu, islamismu a všemožného pronásledování: prosíme, aby si zachovali vnitřní svobodu, cítili naši blízkost a neztráceli naději na lepší budoucnost.

Odpověď.

5. Modleme se za nás, obyvatele naší vlasti: prosíme o sílu, abychom si nepřestávali vážit daru svobody získaného před třiceti lety na prosby mnohých, i na přímluvu sv. Anežky České, a úzkostlivě si tento křehký poklad chráníme.

Odpověď.

6. Modleme se za Rytířský řád křížovníků s červenou hvězdou, který sv. Anežka založila, za pracovníky charit, stejně jako za všechny, kdo se starají o nemocné, trpící a chudé: prosíme, aby po vzoru sv. Anežky České neztráceli trpělivost, vytrvalost a lásku.

Odpověď.

7. Modleme se za Polsko, které dalo světu svatého Jana Pavla II.: kéž polský národ nepřestává být věrný své tisícileté křesťanské víře a po těžkých zkouškách minulého století odolá i současným hrozbám, které znovu útočí na jeho duši.

Odpověď.

8. Modleme se za zemřelé svědky víry v době totalitních režimů minulého století, modleme se také za Ronalda Reagana, Margaret Thatcherovou, Helmuta Kohla a za všechny, kteří spolu se svatým Janem Pavlem II. vedli zápas za naši svobodu: prosme, aby zakusili nezměrné Boží milosrdenství a mohli ve společenství svatých zakoušet radost věčné svobody.

Odpověď.

Dominik kardinál Duka:

Bože, náš Otče,

svatá Anežka Česká vynikala horlivostí v modlitbě

a úctou k Eucharistii.

Rozjímání o Kristově utrpení a kříži

ji vedlo ke službě trpícím.

Pomoz nám následovat její ctnosti.

Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána.

Všichni:

Amen.

SLAVENÍ EUCHARISTIE

Všichni sedí.

PŘÍPRAVA DARŮ

Obětní dary přináší ti, kteří trpěli za naši svobodu.

KPV – Ludmila Hermanová z Ostravy, bývalá politická vězeňkyně. Takřka celá její rodina byla za totality vězněna
PTP – Ing. Vladislav Bláha, předseda Spolku bývalých příslušníků Pomocných technických praporů se sídlem v Praze
KPV – Leo Židek z Ostravy, bývalý politický vězeň

ZPĚV K PŘÍPRAVĚ DARŮ

Kancionál č. 839

T: V. Šťastný († 1910) N: J. C. Sychra († 1935)

4. Chleba a víno darem tobě nesem / podle tvé vůle, Pane
na nebi; / tobě se v oběť dává země s plesem, / jméno tvé
svatá církev velebí. / Pastýře, otce dal jsi vlasti naší, / v něm
po věky má národ útěchu, / k němu se prosba vzhůru k nebi
vznáší: [: oroduj za nás, svatý Vojtěchu. :]

5. Zapějme Pánu vroucně píseň slávy, / k nám se již blíží
nyní na oltář, / nebesa nebes Krále svého zdraví, / andělé
před ním kloní svoji tvář. / S nimi tam skví se jako hvězda
krásná, / z které všem světlo lásky zářilo, / národa matka,
mučednice jasná: [: oroduj za nás, svatá Ludmilo. :]

Jáhnen kadidlem okouří hlavního celebranta, koncebranty
a shromáždění.

Všichni stojí.

Marco Frisina: Totus Tuus

Jiří Pavlica: Antifona k okuřování

Zpěvák:

Shromáždění odpovídá:

Z kadidelnice, kterou držel anděl,
vystoupil před Boží tvář vonný dým.

Zpěvák:

Chci tě chválit, Hospodine, celým svým srdcem,
žeš vyslyšel slova mých úst.
Odpověď.

Zpěvák:

Sláva Otci, i Synu, i Duchu svatému,
jako byla na počátku i nyní i vždycky a na věky věků. Amen.
Odpověď.

MODLITBA NAD DARY

Dominik kardinál Duka:

Modleme se, bratři a sestry,
aby se má i vaše oběť
zalíbila Bohu, Otci všemohoucímu.

Všichni:

Ať ji přijme ke své slávě a k spáse světa.

Celebrant:

Přijmi, Bože, dary svého lidu a dej,
ať povzbuzení příkladem svaté Anežky

poznáváme v bližních tvého Syna
a obětavě mu v nich sloužíme.
Neboť on s tebou žije a kraluje na věky věků.

Všichni:

Amen.

PREFACE

Celebrant:

Pán s vámi.

Všichni:

I s tebou.

Celebrant:

Vzhůru srdce.

Všichni:

Máme je u Pána.

Celebrant:

Pánu, našemu Bohu, vzdávejme díky.

Všichni:

Je to důstojné a spravedlivé.

Celebrant:

Vpravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné,
svatý Otče, všemohoucí věčný Bože,
abychom ti vždycky a všude vzdávali díky.
Neboť ty jsi náš tvůrce i spasitel:
od tebe máme život a ve tvých rukou jsme,
když žijeme i když umíráme;
a ty nás skrze svého ukřižovaného Syna
vysvobozuješ z otroctví hříchu,
a až se vrátíme do země, z níž jsme vzati,
ty nás skrze něho vzkřísíš a dáš nám účast na jeho slávě.

A proto tě chválíme a s anděly a všemi svatými
zpíváme píseň o tvé slávě a voláme:

SANCTUS

Ordinarium Petra Ebena

III. EUCHARISTICKÁ MODLITBA

Celebrant:

Vpravdě jsi svatý, Bože,
a právem tě chválí všechno, co jsi stvořil:
Neboť skrze svého Syna, našeho Pána Ježíše Krista,
mocí Ducha svatého všemu dáváš život
a všechno posvěcuješ
a ustavičně si shromažďuješ lid,
aby od východu až na západ
byla tvému jménu přinášena oběť čistá.

Celebrant spolu s ostatními koncelebranty:

Proto tě, Otče, pokorně prosíme,
posvět svým Duchem tyto dary,
které před tebe klademe;
ať se stanou tělem a křví
tvého Syna, našeho Pána, Ježíše Krista,
neboť on sám nám přikázal slavit toto tajemství:

Všichni kleč nebo i nadále stojí.

V noci, kdy se za nás vydal,
vzal při večeři chléb,
vzdal ti díky a požehnal,
lámal, dával svým učedníkům a řekl:

VEZMĚTE A JEZTE Z TOHO VŠICHNI:

TOTO JE MOJE TĚLO,
KTERÉ SE ZA VÁS VYDÁVÁ.

Po večeři vzal také kalich,
vzdal ti díky a požehnal,
dal svým učedníkům a řekl:

VEZMĚTE A PIJTE Z NĚHO VŠICHNI:

TOTO JE KALICH MĚ KRVE,
KTERÁ SE PROLÉVÁ ZA VÁS A ZA VŠECHNY
NA ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ.
TOTO JE SMLOUVA NOVÁ A VĚČNÁ.
TO KONEJTE NA MOU PAMÁTKU.

Dominik kardinál Duka:

Tajemství víry.

Všichni:

Tvou smrt zvěstujeme,
tvé vzkříšení vyznáváme,
na tvůj příchod čekáme,
Pane, Ježíši Kriste.

Všichni stojí.

Celebrant spolu s ostatními koncelebranty:

Proto na památku spasitelné smrti tvého Syna
i jeho vzkříšení a nanebevstoupení
a v očekávání jeho slavného příchodu
přinášíme ti, Bože, toto díkůvzdání,
tuto oběť živou a svatou.

Shlédni na oběť své církve: vždyť je to oběť tvého Syna
a jeho obětí jsme byli s tebou usmířeni.
A nás všechny, kdo přijímáme jeho tělo a krev,
naplň jeho svatým Duchem,
ať jsme jedno tělo a jedna duše v Kristu, našem Pánu.

1. koncelebrant J. Em. kardinál Dominik Duka OP:

Skrze něho ať se před tebou stáváme
obětí úplnou a ustavičnou,
abychom dostali dědictví s tvými vyvolenými:
s nejsvětější Pannou a Bohorodičkou Marií,
s tvými apoštoly a slavnými mučedníky,
se svatou Anežkou Českou
a se všemi svatými našimi zastánci
a stálými pomocníky.

2. koncelebrant J. Exc. Mons. Charles Daniel Balvo:

Pro tuto oběť našeho smíření
dej, Bože, celému světu mír a spásu.
Pamatuj na svou církev putující po této zemi,
upevni ji ve víře a lásce.
Pamatuj na svého služebníka, našeho papeže Františka,
našeho biskupa Dominika, jeho pomocné biskupy,
biskupský sbor, kněžstvo
a všechen vykoupený lid.

3. koncelebrant: J. Exc. Mons. Stanislav Stolárik:

Slyš naše prosby, dobrotivý Otče, a stůj při nás,
vždyť stojíme před tebou podle tvé vůle.
Smiluj se nad svými rozptýlenými syny,
abychom všichni byli jedno v tobě.

4. koncelebrant: J. Exc. Mons. András Veres:

Privítej ve svém království naše zemřelé bratry a sestry
i všechny, kdo z tohoto světa odešli v tvém přátelství.
Splň naši naději, že s nimi budeme v tobě věčně žít
a vidět tvou slávu; skrze našeho Pána, Ježíše Krista,
neboť skrze něho dáváš světu všechno dobré.

Celebrant s ostatními koncelebranty:

Skrze něho a s ním a v něm
je tvoje všechna čest a sláva,
Bože Otče všemohoucí,
v jednotě Ducha svatého
po všechny věky věků.

Všichni:

MODLITBA PÁNĚ

Dominik kardinál Duka vyzve lid k modlitbě:

Podle Spasitelova příkazu a podle jeho božského učení,
odvažujeme se modlit.

Všichni:

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé.
Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.

Celebrant:

Vysvobod' nás ode všeho zlého, Bože,
a dej našim dnům svůj mír.
Smiluj se nad námi a pomoz nám:
ať se nikdy nedostaneme do područí hříchu,
ať žijeme v bezpečí před každým zmatkem
a s nadějí očekáváme požehnaný příchod
našeho Spasitele Ježíše Krista.

Všichni:

Neboť tvé je království
i moc i sláva navěky.

POZDRAVENÍ POKOJE

Celebrant:

Pane Ježíši Kriste, tys řekl svým apoštolům:
Odkazuji vám pokoj, svůj pokoj vám dávám.
Nehleď tedy na naše hříchy,
ale na víru své církve,
a podle své vůle
ji naplňuj pokojem a veď k jednotě.
Neboť ty žiješ a kraluješ na věky věků.

Všichni:

Amen.

Celebrant:

Pokoj Páně ať zůstává vždycky s vámi.

Všichni:

I s tebou.

Jáhen vyzve věřící, aby se navzájem pozdravili
a ujistili se vzájemnou láskou:
Pozdravte se navzájem pozdravením pokoje.

Všichni si podávají ruce se slovy:
Pokoj s tebou.

LÁMÁNÍ CHLEBA

AGNUS DEI

Ordinarium Petra Ebena

PŘIJÍMÁNÍ

Všichni klečí nebo i nadále stojí.

Celebrant:

Hle, Beránek Boží,
ten, který na sebe vzal hříchy světa.
Blahoslavení, kdo jsou pozváni k večeři Beránkově.

Všichni:

Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel,
ale řekni jen slovo, a má duše bude uzdravena.

Komentář ke svatému přijímání:

Ke svatému přijímání může přistoupit každý pokřtěný v katolické církvi, kdo věří v přítomnost Krista v eucharistii, žije v přátelství s Bohem, je s ním smířen ve svátosti smíření, a žije-li v manželství, uzavřel je před církví. Všichni ostatní si mohou přijít pro požehnání, které je přístupné každému. Naznačí, že chtějí přijmout požehnání tím, že si dají prst před ústa.

ZPĚV K PŘIJÍMÁNÍ

Kancionál č. 839

T: V. Šťastný († 1910) N: J. C. Sychra († 1935)

6. Beránku Boží, který snímáš viny / celého světa, jež jsi vykoupil, / pohlédni na nás, na své hříšné syny, / zlého nás zbav a ve všem dobrém sil. / Světcové naši, kteří v nebi dlíte, / před Božím trůnem, slyšte národ svůj: / Chraňte nás, svatý Prokope a Víte, [: Anežko svatá, za nás oroduj. :]

7. Požehnán budiž, který jménem Páně / přicházíš z nebe, plný milosti, / ó kéž se hostem duše naší staneš, / pramenem spásy, čistých radostí. / Tys byl i silou svého kněze Jana, / že povinnosti svoje nezahladil. / Kéž je i nám ta velká milost dána, [: kéž nebe máme s Janem za podíl. :]

Kancionál, č. 712

T: sv. Tomáš Akv. († 1274) N: Francie 17.–18. stol.

1. Kla-ním se ti vrouc-ně, skry-tý Bo-že náš,
jenž tu ve svá - tos - sti se - be u - krý - váš.
To - bě srd - cem svým se zce - la pod - dá - vám,
před te - bou svou sla - bost, Bo - že, vy - zná - vám.
A - men.

2. Zrakem, hmatem, chutí tebe nevnímám /a jen sluchem svým tě jistě poznávám. / Věřím vše, co hlásal světu Kristus Pán, /v něm je základ pravdy lidstvu všemu dán.

3. Na kříži jsi tajil jenom božství své, / zde je také skryto člověčenství tvé. / V obojí však věřím celým srdcem svým, / o milost tě prosím s lotrem kajícím.

4. Rány tvé jak Tomáš vidět nežádám; / že jsi Pán a Bůh můj, vroucně vyznávám. / Rač mé chabé víře větší sílu dát, / více v tebe doufat, víc tě milovat.

5. Plode smrti Páně, Chlebe života, / v němž se lidem dává Boží dobrota, / dej mé duši stále jenom z tebe žít, / v tobě Boží lásku rozjímat a ctít.

6. Dobrý Pelikáne, Jezu, Pane můj, / krví svou nás hříšné z hříchů očišťuj, / vždyť jediná krupěj její stačila, / aby všeho světa viny obmyla.

7. Rač, ó Jezu Kriste, jenž jsi nám zde skryt, / srdci toužícímu touhu vyplnit, / abych, jak zde hledím s vírou na oltář, / v nebesích tě jednou spatřil tváří v tvář. / Amen.

Léo Delibes: O Salutaris hostia

Pavel Hanousek: Svatá Anežko Česká
zpívá dívčí sbor DATIO Střední pedagogické školy a Střední zdravotnické školy sv. Anežky České v Odrách; sbormistr Josef Zajíček

MODLITBA PO PŘIJÍMÁNÍ

Všichni stojí.

Celebrant:
Modleme se.

Chvilé tiché modlitby.

Bože, ty nás sytiš svátostí těla a krve svého Syna, která je znamením jednoty a poutem lásky;

prosíme tě: dej, ať následujeme svatou Anežku
v její lásce k těm, kdo potřebují pomoc,
a v úsilí šířit a upevňovat vzájemnou svornost a pokoj.
Skrze Krista, našeho Pána.

Všichni:
Amen.

PODĚKOVÁNÍ A PŘEDÁNÍ OCENĚNÍ

Všichni sedí.

Jeho Eminence Dominik kardinál Duka, arcibiskup pražský a primas český, uděluje Zlatou svatovojtěšskou medaili Arcibiskupství pražského **PhDr. Václavu Bendovi in memoriam**, za celoživotní zápas o svobodu církve svého národa. Vyznamenání přebírá jeho manželka paní Kamila Bendová.

Narodil se 8. srpna 1946 v Praze, zemřel 2. června 1999 v Praze. Vystudoval bohemistiku a filosofii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a teoretickou kybernetiku na MFF UK. Pro svou katolickou víru a neochotu vstoupit do KSČ vystřídal mnoho povolání. Byl jedním z iniciátorů a prvních signatářů Charty 77 a v letech 1979 a 1984 jejím mluvčím. V roce 1978 se podílel na založení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Za svou činnost byl v letech 1979 až 1983 vězněn pro podvracení republiky. On i jeho rodina stali terčem různého šikanování ze strany státní moci. V letech 1985–1989 vydával samizdatový časopis PARAF (PARalelní Akta Filozofie).

Po sametové revoluci byl spoluzakladatelem Křesťanskodemokratické strany, v jejímž čele do roku 1993, stál a posléze byl jejím místopředsedou. V prosinci 1989 nastoupil jako poslanec do Federálního shromáždění. Mandát obhájil ve svobodných volbách roku 1990 a ve volbách roku 1992. Od června 1992 do prosince téhož roku byl předsedou Sněmovny lidu Federálního shromáždění. Ve federálním parla-

mentu setrval až do zániku Československa. V roce 1996 se stal po sloučení KDS a ODS členem Občanské demokratické strany, za niž byl téhož roku zvolen v obvodě Praha 1 do Senátu. V letech 1994 až 1998 byl ředitelem Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. S manželkou Kamilou vychovali v lásce k Bohu šest dětí. V roce 1998 mu byla udělena Medaile Za zásluhy I. stupně.

Jeho Eminence Dominik kardinál Duka, arcibiskup pražský a primas český, uděluje Zlatou svatovojtěšskou medaili Arcibiskupství pražského **Mons. Václavu Malému**, pomocnému biskupu pražskému, za úsilí o svobodu církve a národa.

Narodil se 21. září 1950 v Praze, vystudoval Cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu v Litoměřicích, na kněze byl vysvěcen v červnu 1976. Stal se signatářem Charty 77. Jako kněz mohl veřejně sloužit pouze necelé dva roky ve farnostech ve Vlašimi a Plzni, poté přišel o státní souhlas nutný k vykonávání povolání duchovního. V roce 1978 spoluzakládal Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS). V roce 1979 byl zatčen, obviněn z podvracení republiky a ve vazbě držen sedm měsíců. Po propuštění pracoval jako topič a zeměměřičský figurant, zároveň však působil tajně jako kněz a podílel se na tvorbě katolického samizdatu. V roce 1981 se stal mluvčím Charty 77.

Do listopadových událostí se zapojil především jako moderátor masových protikomunistických demonstrací. Spoluzakládal Občanské fórum a stal se jeho prvním mluvčím.

Již v roce 1990 se vrátil k veřejné duchovenské službě, nejříve působil v kostele sv. Gabriela na Smíchově, později byl farářem u sv. Antonína v Holešovicích.

V roce 1996 se stal kanovníkem Metropolitní kapituly u sv. Víta, od roku 2002 je jejím proboštem. V prosinci 1996 byl jmenován pomocným biskupem pražským, biskupské svěcení přijal v lednu 1997. V České biskupské konferenci

je předsedou Rady Iustitia et Pax (Spravedlnost a mír) a je odpovědný za duchovní péči o krajany žijící v zahraničí.

Václav Malý se trvale angažuje v oblasti ochrany lidských práv. Je zakládajícím členem Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové. Je nositelem Řádu Tomáše Garrigua Masaryka a prvním laureátem Ceny Arnošta Lustiga. Jako své biskupské motto si zvolil slova Pokora a pravda.

Jeho Eminence Dominik kardinál Duka, arcibiskup pražský a primas český, udělí Zlatou svatovojtěšskou medaili Arcibiskupství pražského **Ing. Janu Smrčinovi** za rozvoj svobodné katolické charity a prohloubení piety lidických obětí.

Člen sekulárního františkánského řádu od roku 1983, narozen v roce 1941 v Praze, oba rodiče byli františkánští terciáři; otec právník, sestra akademická malířka. Po maturitě na jedenáctileté střední škole nebyl z ideologických důvodů přijat na vysokou školu, nastoupil v továrně Aritma a do roku 1989 pracoval v oboru výpočetní techniky; při zaměstnání vystudoval dálkově Vysokou školu ekonomickou. Je 56 let ženatý – manželka konvertovala v 19 letech z evangelické církve, je členka Sekulárního františkánského řádu; vychovali 4 děti (2 vdané dcery, syn kněz – františkán, nejmladší dcera členka charismatické komunity v Anglii); mají 10 vnoučat a 3 pravnoučata.

V roce 1968 byl předsedou Klubu mladé generace ČSL, který usiloval o pluralitu politického systému, za což byl v době normalizace postížen několika pracovněprávními postihy – zejména když se poté při kádrovém pohovoru jednoznačně vyslovil proti okupaci naší republiky. Od roku 1968 organizoval každoroční červnové pěší poutě do Lidic. V letech 1988 a 1989 byl jedním z iniciátorů založení družstva CONCORDIA, z něhož později vznikly i další křesťanské organizace, v nichž působil v různých funkcích – naposledy jako předseda CONCORDIA PAX a člen správní rady obecně prospěšné společnosti Memento Lidice. Při pouti na svatořečení bl. Anežky České v roce 1989 byl pověřen vedením duchovních aktivit vlaku Jan Nepomucký Neumann.

ZÁVĚREČNÉ OBŘADY

Všichni stojí.

POŽEHNÁNÍ

Celebrant:
Pán s vámi.

Všichni:
I s tebou.

Celebrant:
Ať je jméno Páně velebeno.

Všichni:
Nyní i navěky.

Celebrant:
Pomoc naše ve jménu Páně.

Všichni:
Neboť on stvořil nebe i zemi.

Celebrant žehná shromáždění slovy:
Požehnej vás všemohoucí Bůh,
Otec ✠ i Syn ✠ i Duch ✠ svatý.

Všichni:
Amen.

Jáhen:
Jděte ve jménu Páně.

Všichni:
Bohu díky.

Česká státní hymna

ZPĚV NA ZÁVĚR

Kancionál, č. 830 B

T: Šteyer 1683 N: KSJ 1863

1. Sva - tý Vá - cla - ve, vé - vo - do če - ské ze - mě,
kní - že náš, pros za nás Bo - ha, sva - té - ho Ducha!
Kri - ste, e - lei - son. 2. Ty jsi dě - dic če - ské ze - mě,
ro - zpo - meň se na své plé - mě, ne - dej za - hy - nou - ti
nám ni bu - dou - cím, sva - tý Vá - cla - ve. Kri - ste, e - lei - son.
3. Po - mo - ci my tvé žá - dá - me, smi - luj se nad ná - mi,
u - těš smu - tné, za - žeň vše zlé, sva - tý Vá - cla - ve.
Kri - ste, e - lei - son. 4. Ne - be - ské je dvorstvo krá - sné,
bla - ze to - mu, kdo tam do - jde, v ži - vot vě - čný,
o - heň ja - sný sva - té - ho Ducha. Kri - ste, e - lei - son.
5. Ma - ri - a, Ma - tko žá - dou - cí, tys krá - lo - vna

vše - mo - hou - cí, pro - siž za nás, za kře - st'a - ny,
 své - ho Sy - na, Ho - spo - di - na. Kri - ste, e - lei - son.
 6. An - dě - lé sva - tí ne - be - ští, ra - čte nás k so - bě při - vě - stí
 tam, kde chvá - la ne - pře - stá - vá vě - čné - ho Bo - ha.
 Kri - ste, e - lei - son. 7. Vši - chni sva - tí, za nás pro - ste,
 za - hy - nou - ti nám ne - dej - te, sva - tý Ví - te,
 sva - tý Nor - ber te, sva - tý Zi - kmun - de, sva - tý Pro - ko - pe,
 sva - tý Voj - tě - še, sva - tý Je - ne Ne - po - mu - cký,
 sva - tá Lu - dmi - lo, sva - tá A - než - ko, sva - tý Vá - cla - ve.
 Kri - ste, e - lei - son. 8. Bo - hu Ot - ci chvá - lu
 vzde - jme, sva - tým kří - žem se že - hnej - me:
 Ve jmé - nu Ot - ce i Sy - na je - ho
 i Du - cha sva - té - ho. Kri - ste, e - lei - son.

Katedrální fanfára

Liturgický průvod odchází z katedrály.

SALVE REGINA

Sal - ve, Re - gi - na,* ma - ter mi - se - ri - cór - di - ae,
 vi - ta dul - cé - do et spes no - stra sal - ve.
 Ad te cla - má - mus, é - xu - les, fi - li - i He - vae.
 Ad te su - spi - rá - mus, ge - mén - tes et flen - tes
 in hac la - cri - má - rum va - le. E - ia er - go, ad - vo - cá - ta no - stra,
 il - los tu - os mi - se - ri - cór - des ó - cu - los ad nos con - vér - te.
 Et Ie - sum, be - ne - díc - tum fruc - tum ven - tris tu - i,
 no - bis, post hoc e - xí - li - um o - stén - de.
 O cle - mens, o pi - a,
 o dul - cis Vir - go Ma - rí - a.

POKUS O DOSLOV O KOŘENECH OSVOBOZENÍ CÍRKVE

Máme-li reflektovat nejenom samotné listopadové události a jejich vývoj, musíme se přece jen vrátit do předchozích let. Není smyslem této stati předložit podrobnou analýzu celého vývoje po únoru 1948, to by vyžadovalo mnohem více času, ale také i několik let podrobného studia. Je nutné konstatovat, že zatím se nikdo o to nepokusil. Převážná většina protagonistů a vůdčích osobností už nemůže napsat ani krátký medailon, neboť již nejsou mezi námi.

Práce na obnově církve v posledních třiceti letech vyžaduje od zbývajících totální nasazení. Bude asi i spravedlivější, když se této úlohy zhostí mladá generace, která bude mít i potřebný odstup a v mnoha případech nebude ovládána emocemi. Takováto práce bude vyžadovat i studium v archivech sousedních zemí, jako i možnost nahlédnout do vatikánských archivů. Návrat svobody chápáný jako dar svaté Anežky je určitou metaforou, která má hluboký duchovní podtext a v níž se odráží i kontinuita celé křesťanské a národní historie. Obsahuje v sobě i jistý paradox. Roli osvoboditele, náležející knížeti Václavovi a jeho blanickým rytířům, přebírá žena z jeho krve, klášternice, která je chápána především jako zakladatelka sociální péče. Ovšem téměř se zapomnělo na její roli, kterou sehrála při usmíření v bratrovražedné válce mezi otcem a synem; mezi Václavem I., bratrem sv. Anežky, a jeho synem Přemyslem Otakarem II. Klášter na Františku nebyl jen špitálem, ale také královským chrámem, v němž byl jakoby podruhé korunován Václav I. a zároveň Přemysl Otakar II. slíbil poslušnost králi, svému otci a bratru své tety svaté Anežky.

Co vlastně byla komunistická diktatura, ve které příslušníci jednoho národa stáli proti sobě, věznili a týrali své blízké a známé v duchu nenávisti a třídního boje živého závisť, ale i často špatným svědomím z doby nacistické okupace? Kolik rodin a kolik manželství tato nenávistná ideologie rozdělila! Přesto demonstrace osmdesátých let a především v roce 1989, zvláště pak od Palachova týdne,

probíhaly „pod koně“, tedy pod monumentálním sousedním, kterému vévodí svatý Václav, potěškávající mohutné kopí, obklopen českými patrony: sv. Prokopem, sázavským opatem, který spoutal dábla závisti a nenávisti, širitelem cyrilometodějské tradice; mučednicí sv. Ludmilou, vychovatelkou a regentkou; sv. Vojtěchem, prvním Evropanem české krve, ale také prvním exulantem; a opět nechybí svatá Anežka. Nebudu rozvádět příběhy postav, které stály modelem mistru Myslbekevi, pouze připomenu plukovníka JUDr. Jana Brzoráda, který byl vzorem při ztvárnění sv. Václava. Stal se obětí komunistické zvěle a v jednámdesáti letech byl odsouzen na dvanáct let ve známé věznici na Mírově. O něco příjemnější byl osud hřebce Ardo ze schwarzenberského hřebčína v Písku, který byl vzorem pro koně sv. Václava. Jistěže čtenář může namítnout: „To je vlastně legenda, která nemá nic společného s historií.“ Možná, ale protagonisté oné cesty ke kanonizaci sv. Anežky a k samotové revoluci začínají kardinálem Josefem Beranem, který v Myštěvsi, v izolaci a pod samopaly STB, píše životopis svaté Anežky České; v exilu profesorem historie Karlovy univerzity, později harvardské univerzity, moravským knězem Františkem Dvorníkem, který sepisuje životopisy sv. Václava, sv. Vojtěcha i věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje.

Ano, československý exil hrál na této cestě významnou roli. Připomeňme Velehrady, místa setkávání v Římě, Londýně, Skandinávii, vzniklé z iniciativy exulanta na stoli sv. Vojtěcha, Josefa kardinála Berana, ale i Opus bonum v bavorském Rohru, dílo založené břevnovským opatem Anastázem Opaskem. Jeho řeholní jméno nás upozorňuje na vazbu se svatým Vojtěchem a jeho břevnovským opatstvím, i jeho osudem exulanta; podobně jako i římské Vránovy a Skalického Studie, časopis, který byl dvojčetem Tigrídových Svědectví, a nelze zapomenout na Tomského londýnské Rozmluvy. Zde všude se objevuje ona inspirace postav svatováclavského pomníku na Champs-Élysées Prahy, jediného hlavního města naší vlasti. Nakladatelská činnost exilu vyprovokovala samizdatovou literaturu. V této souvislosti nelze opomenout práci Dr. Mádra na ediční řadě knih a časopisů, jako byly Informace o církvi či Teologické

texty. Podobně dominikáni, salesiáni, jezuité vydávali v samizdatu, šlo především o učebnice ke studiu teologie, časopisecky vycházelo salesiánské Čtení do krosny, určené pro prázdninové pobyty zvané chaloupky, nebo v posledních letech totality dominikánská revue Sursum.

V lednu roku 1977 vznikla Charta 77, jejímiž členy se stali také římskokatoličtí duchovní Josef Zvěřina, Václav Malý, František Lízna, Josef Kordík a řada věřících jako Václav Benda, Růženka Vacková, Dana Němcová a další. Prvním pozitivním ohlasem církevních institucí na její prohlášení bylo memorandum sekretariátu řeholních společností vydané k 2. únoru 1977. Jeho autory byli P. Baptista Bárta OFM, P. Vít Beneš OP, P. František Šilhan SJ a P. Ladislav Vik SDB. V následujících letech se aktivizovaly zhruba tři okruhy, které spolupracovaly se širokou škálou disentu jak v nynější České republice, tak na Slovensku, a hledaly svou vazbu na širší spektrum a pomoc v zahraničí, a to především v Polsku, NDR, později v Budapešti, kde uvolněné poměry umožňovaly vysílání kurýrů pro kontakty v zahraničí. Z církevních hodnostářů, kteří se této pomoci zúčastňovali, je především nutné jmenovat kardinály Wyszyńskiego, Wojtyły, Meisnera, biskupy Wankeho, Hanse Reinharda Kocha, arcipata a biskupa maďarské Pannonhalmy Asztrika Várszegi OSB a další. V okamžiku, kdy se kardinál Wojtyła stal papežem Janem Pavlem II., dosahuje síť přímo k papeži. Jedním z hlavních kurýrů byl zesnulý provinciál polských dominikánů P. Michał Mroczkowski OP.

Nejpevnější síť, která navzájem spolupracovala a podporovala v nové roli Františka kardinála Tomáška, vytvářela tři grémia. Byla to ilegální Konference vyšších řeholních představených, kterou tvořili L. Vik, J. Pavlík, I. Kubíček, D. Duka, H. Pitel, V. Tajovský, L. Syrový, M. Pojezdný, J. Vicha, J. Kobza, P. Siostrzonek. Druhá dvě grémia se s trochou humoru nazývala „horní“ a „dolní konzistoř“ kardinála Tomáška. Tzv. horní konzistoř tvořili duchovní O. Mádr, J. Zvěřina, T. Halík, A. Opatrný, D. Duka, H. Pitel, M. Vlk, J. Mikulášek, V. Tajovský, B. Beneš, J. Viterna, F. Petřík, V. Vacek, Č. Plachý

a V. Jukl, slovenská spojka. Byli to jak představitelé diecézí, tak řeholí i duchovních hnutí. Dolní konzistoř tvořili představitelé laikátu V. Benda, V. Frei, K. Bendová, M. Holubová, M. Freiová, R. Palouš. Tato konzistoř měla také moravské okruhy. Brněnský okruh: Augustin Navrátil, J. a M. Adámkovi, J. Razík, R. Malý... Olomoucký okruh: J. Vlček, J. Krumholc, P. Radim Hložánka. Z těchto grémií jako výsledek společné práce vystoupila pak do popředí iniciativa Desetiletí duchovní obnovy. Její autorství náleží prof. Petru Piřhovi a prof. Tomáši Halíkovi. V letech perestrojky a z rozhodnutí kardinála Tomáška byl vytvořen oficiální výbor, který začal pracovat pod vedením biskupa Antonína Lišky. Pozitivní postoje k programu Desetiletí byly podmíněny historickou zkušeností polského katolicismu v době milénia přijetí křesťanství za vlády polského knížete Mieszka a královny Doubravky slaveného v roce 1966. Tento program byl v Polsku odstartován kardinálem Stefanem Wyszyńským, a proto Desetiletí získalo také bezprostřední podporu papeže Jana Pavla II. Důležitým momentem byla i oslava kanonizace sv. Jana Nepomuka Neumanna ve Vimperku za účasti velvyslance USA Billa Luerse. Je zde vhodné připomenout i podporu a pomoc při odesílání kurýrních zpráv, kterou poskytovaly velvyslanectví Rakouska, Spolkové republiky Německo a USA. Bezesporu významnou pomocí byly i návštěvy západních státníků u kardinála Tomáška, které podnítil západoněmecký ministr zahraničí Genscher.

Důležitými milníky na této cestě byla velehradská pouť v roce 1985 s peticí, která požadovala pozvání papeže Jana Pavla II. Jeho návštěva se sice nerealizovala, ale hranici prolomil státní sekretář kardinál Agostino Casaroli. Velehradská pouť, největší manifestace odporu proti komunistické diktatuře, vyvolala dvě vážné reakce, které stavěly věřící před rozhodnutí, na čí stranu se postaví, zda chtějí být pasivními přihlížiteli, anebo přijmou výzvu k odporu. Nejradikálnějším textem byl esej Václava Bendy „Jak dál po Velehradě“, publikovaný v domácím samizdatu, i v zahraničí. Tento text vzbudil i vnitřní diskusi a do jisté míry i vyděsil převážnou část grémia zvaného horní konzistoř.

Naopak řeholní tým a zmíněná dolní konzistoř se postavila na obranu Václava Bendy, což vedlo k prohloubení a větší intenzitě spolupráce těch, kteří se podíleli na ilegálních aktivitách církve a spolupracovali se širší opozicí. Největší peticí, odvážím se tvrdit, v historii odporu v našich dějinách byla petice 31 bodů Augustina Navrátila z 20. prosince 1987. Petice získala okamžitý souhlas Františka kardinála Tomáška. I její přijetí bylo diskutováno ve zmíněných pracovních skupinách. Rozhodujícím hlasem pro její přijetí byla i její obhajoba přednesená P. Hugo Pitelem OPraem. K porozumění těchto řádků si dovoluji předložit zmíněné texty: 1. Dopis skupiny řeholníků Františku kardinálu Tomáškově, leden 1977; 2. Memorandum o situaci řeholí v ČSSR, 2. 2. 1977; 3. Petice 31 bodů Augustina Navrátila, 20. 12. 1987; 4. Jak dál po Velehradě (výňatek) Václava Bendy, 1985.

Myslím, že je třeba připomenout i působení tzv. skryté církve, v jejímž čele stál tajně konsekrovaný biskup Jan Blaha a jejímž organizátorem byl také tajný biskup Felix Davídek. Šlo zvláště o tichou pastorační činnost, která měla svůj duchovní význam, ale nezapojovala se přímo do hnutí odporu. Jistou výjimkou byl tajný biskup Stanislav Krátký, pozdější mikulovský probošt. Byl spojkou, ale také podporovatelem českého překladu Jeruzalémské Bible. Výraznou postavou skryté církve byl bezesporu arcibiskup Karel Otčenášek, který byl v kontaktu se všemi zmíněnými směry, podporoval je a v řadě případů i některé akce inicioval a též v nich vystoupil. Velký význam v jeho působení měla duchovní formace řady mladých lidí, rodin, které přijížděly za ním do trmického vyhnanství. Při této příležitosti nelze opomenout jeho spolupracovníci tetu Marcelu – profesorku Marcelu Němečkovou.

Tento krátký nástin historie dělníků na svatoanežské zahradě zápasů za návrat svobody může být chápán jenom jako malá splátka dluhu.

Dominik kardinál Duka OP

DOPIS SKUPINY ŘEHOLNÍKŮ KARDINÁLU FRANTIŠKU TOMÁŠKOVI leden 1977

Nejdůstojnější Otče biskupe (ordináři)!

Obracíme se na Vás v tíživé situaci, kterou dobře znáte, a chceme ji jasněji osvětlit. Důvěru nám dává i Vaše prohlášení v tisku, televizi i rádiu, otištěné 23. 1. t. r. v Katolických novinách, že jste si vědomi své stavovské i osobní odpovědnosti před Bohem i před lidmi a že – pokud jde o prostor náboženského života pro naše věřící, jste oprávněni jen Vy vyjadřovat stanovisko církve.

Roku 1950 bylo na území naší republiky celkem 12 570 řeholních osob. Z toho 1 910 řeholníků a 10 660 řeholnic. V tom roce došlo k vyvezení řeholních osob z jejich řeholních domů. Většina řeholních sester musela začít pracovat v docela jiných ústavech a továrnách. Menší části řeholníků byla dána možnost uplatnit se v diecézní správě, ostatní se museli pracovní začlenit do civilního života.

Problematika našeho řeholního života byla projednávána na konferenci Ordinářů v Litoměřicích dne 3. 2. 1972. Z této konference vyšel dokument schválený ordináři a adresovaný ministerstvu kultury. Od té doby uplynulo již pět let, naše situace se zhoršila mimo diskriminaci i tím, že od té doby zemřelo opět na tisíc řeholních osob.

Jistě máte i Vy tíživé starosti, ale další mlčení k dnešnímu stavu by znamenalo souhlas k faktické likvidaci řeholního stavu u nás.

Jsme integrální částí církve, část našich kněží pracuje ve Vašich diecézích a naše řeholní sestry vedle své práce v ústavech Vám všemožně pomáhají. Nedivte se proto, že se s důvěrou obracíme na Vás a čekáme od Vás účinnou pomoc.

Dnes nám už nejde o minulost, ale především o dnešek a zítřek. Řeholní povolání je charisma, milost Boží. Stavět se proti Božím plánům a mařit nabízená charismata se neslučuje s naším a jistě ani s Vaším svědomím, ani s Vaší odpovědností. Žádáme-li Vás o pomoc, prohlašujeme, že nám nejde o vrácení řeholního majetku, ale o zajištění práva na řeholní život a možnost řeholně žít v naší socialistické společnosti. Dnešní stav řeholního života u nás – jak odůvodňujeme v přiloženém memorandu – se neopírá o platný právní řád, vyhovění naší žádosti by nepotřebovalo žádnou zákonnou úpravu, přitom by odstraňovalo dosavadní diskriminaci. Důkazem toho, že problematiku řeholního života je možno spravedlivě a humánně řešit, dosvědčuje situace v jiných socialistických státech.

Připomínáme, že povolení řeholního dorostu by negativně neovlivnilo situaci pracovních sil u nás, protože členové řeholí by dále pracovali ve svých povoláních s vědomím, že mohli Bohem dané charisma realizovat.

Prosíme o písemnou zprávu o vyřízení naší žádosti.

MEMORANDUM O SITUACI ŘEHOLÍ V ČSSR 2. 2. 1977

Během roku 1950 byla provedena soustředovací akce řeholníků a přemístění řeholních sester. Tato akce neměla ani právní, ani zákonný podklad. Tuto skutečnost uznal roku 1968 Sekretariát pro věci církevní; ani dnes nelze tuto akci právně zdůvodnit.

Vracíme-li se dnes k tomuto faktu, prohlašujeme, že nám nejde o vrácení řeholního majetku, ale o zajištění práva na řeholní život a práva ve změněných podmínkách řeholně žít v naší socialistické společnosti.

V informaci o postavení řádu a kongregací v ČSSR ze dne 14. 6. 1971 ministerstvo kultury ČSSR uvádí: „*Zákon 218/1949 Sb. zrušil svým §14 (úprava postavení řádů) všechny předpisy, které upravovaly právní poměry církví a náboženských společností. Toto všeobecné zrušovací ustanovení se nesporně dotklo též řádů a kongregací jako součástí církve katolického ritu... takže další existence řádů a kongregací byla pouze faktická. Tento stav trvá dosud, z čehož vyplývá, že řády a kongregace nemají z hlediska státního práva jako církevní instituce vlastní právní subjektivitu, i když před rokem 1949 vznikaly třeba po právu.*“

Tato informace je první a jediný pokus zdůvodnit zánik nároků na řeholní život v naší vlasti, není však přesvědčivá, ani právně průkazná.

Zrušovací klauzule ruší toliko právní předpisy týkající se církví a nejmenuje řehole. Ke dni vydání zákona č. 218/49 Sb. neexistoval totiž žádný právní předpis, týkající se řeholních společností. Řády, kongregace, kláštery, řeholní ústavy apod. vznikaly v minulosti v naší vlasti vydáním zakládací listiny nositelem nejvyšší státní moci v té které době. Úplně stejně vznikaly i jiné církevní instituce, jako biskupství, kapituly a farnosti a všechny ostatní církevní, dosud trvající právní subjekty. Citovaný §14 zák. č. 218/49 Sb. se tedy nedotkl právní subjektivity žádné řeholní

holní společnosti, protože tato nebyla závislá na žádném právním předpisu, který tento zákon zrušil. Proto Sekretariát pro věci církevní neuvádí žádný určitý zákonný předpis, který by rušil řeholní společnosti.

Zákony, vládní nařízení i vyhlášky a praxe počítaly nepřetržitě od roku 1949 s právním trváním řeholí. Zákon č. 218/49 v §11 ruší patronát ve prospěch komunit. V §1 se komunitám nařizuje pořádat soupis majetku jako jiným církevním složkám.

Vlád. nař. č. 228/49 Sb. §2b zahrnuje do působnosti Státního úřadu církevního: „...*řehole, kláštery i jejich hospodářské a finanční věci.*“ Vlád. nař. č. 219/49 Sb. uvádí v §2 a §11 řeholní duchovní a opaty; tedy počítá i s existencí jejich řeholních komunit stejně jako je trvalá existence diecézních duchovních.

Vyhlášku č. 351/50 Úř. listu z 31. 5. 1950 jako dosud platnou cituje Sekretariát pro věci církevní, když převádí správu majetkových podstat, které neslouží řeholním účelům, na Náboženský fond. A v §2 stanoví, že výnos z těchto majetkových podstat má sloužit účelům římskokatolické církve, „*použije se jich zejména k úhradám osobních a věcných potřeb řádů a kongregací*“. Počítá tedy s trváním právní subjektivity řádů a kongregací.

K podpoře tohoto stanoviska lze uvést, že pro Slovenskou republiku ještě roku 1970 vydalo ministerstvo Směrnice z 30. 7. 1970 k činnosti řeholních společností, kde upravuje právo dozoru nad majetkem řeholních společností (v §2).

Na tento právní stav navázala nepřetržitá právní praxe: Z řady výnosů Slovenského úřadu pro věci církevní z roku 1950 uvádíme například čj. 3393/50 z 25. 8. 1950, kde se uvádí: „*V novom prostredí môže reholá vykonávať svoje pôvodné poslanie a to pod Vaším vedením (reholná predstavená). Kláštorná budova a majetok, ktorý opúšťate, zostáva naďalej mejtkom Vašej rehole*“. Počítá tedy opět s trváním právní existence řeholí. V podobných případech

vydával podobná prohlášení i Státní úřad pro věci církevní v Praze.

Totéž stanovisko zaujalo i ministerstvo školství a kultury v Praze, dne 1. 7. 1960, kdy sděluje: „*majetko-právní a existenční postavení kongregace se nezměnilo*“, podepsané tehdejším vedoucím Karlem Hrůzou.

Nemovitý majetek řeholních společností převáděla ještě minulého roku (17. 12. 1976) Náboženská matice darovacími smlouvami v zastoupení jednotlivých řeholních společností na nové uživatele; z toho je jasné, že se právní existence řeholních společností stále ještě uznává. Jinak by jejich majetek propadl státu ztrátou subjektivity už roku 1949.

Také Generální prokuratura v Praze dne 29. 11. 1968 výslovně potvrdila, že ani zákon č. 218/49 Sb., ani žádný jiný zákon nezrušil řády a kongregace; že tedy existují právně dále a že není překážky, aby v mezích platného právního řádu obnovily řádový život, anebo v něm pokračovaly.

Domníváme se, že závěry Helsinské konference, přijaté zejména z iniciativy socialistických států, i Mezinárodní pakty č. 120/76 Sb. (A a B) nás opravňují upozornit na rozpory mezi závazky, přijatými naší republikou a mezi skutečným stavem, v němž se u nás řeholní společnosti nacházejí.

1) Řeholním osobám se u nás brání svobodně se sdružovat ke společnému životu a od 31. 3. 1971 přijímat dorost – sice bez písemného zákazu, ale zásahy státních orgánů je znemožňováno, což je v rozporu s čl. 18 a 22 Paktu A č. 129/76, který zaručuje právo na svobodu sdružovat se s jinými, společně s jinými projevovat svou víru a veřejně i soukromě provádět náboženské úkony a zachovávat obřady.

2) Řeholnicím se nepovoluje vysokoškolské ani středně odborné studium, ač by tuto kvalifikaci ke své práci v ÚSP

potřebovaly, ani řeholníkům se nepovoluje zakončit teologické studium doktorátem, ačkoli čl. 13 paktu B uznává právo každého na vzdělání.

3) Téměř všude v ÚSP jsou řeholnice odstraňovány z vedoucích míst, ačkoli mají pro tuto funkci plnou kvalifikaci, která nově ustanoveným silám chybí, a přitom čl. 7 paktu B zaručuje stejnou příležitost pro všechny, přičemž nemají být jiná kritéria než délka zaměstnání a schopnosti.

4) V Charitních domovech mají řeholnice platy podstatně nižší než ÚSP; také je jich na počet pacientů povolováno méně než v ÚSP, ačkoli v čl. 7 paktu B zaručuje spravedlivou mzdu a stejnou odměnu za práci stejné hodnoty bez jakéhokoliv rozlišování.

5) Některým řeholním osobám byla zrušena registrace kupní smlouvy rodinného domku; jiným byl vyvlastněn celý bytový objekt, pořízený pro členy řehole, dokonce byl svému účelu odňat i družstevní objekt, pořízený svépomocí členkami bytového družstva, což je v rozporu s čl. 11 paktu B, kde se uznává právo každého jednotlivce na přiměřenou životní úroveň, zahrnující v to také bydlení.

6) Objekty přidělované katolickou Charitou pro sestry-důchodkyně jsou často v nevyhovujícím stavu a na kongregace se činí nátlak, aby objekty vlastním nákladem zmodernizovaly a vhodně upravily, ačkoli jejich bývalé ústavy byly po všech stránkách vyhovující a dnes jsou v nich státní, sociální, zdravotní a školské ústavy apod. Tyto ústavy byly proti znění Vyhlášky č. 351/50 Úř. listu darovány státu a nyní si sestry mají znovu ze svých úspor adaptovat jiné budovy, aby své důchodkyně měly kam umísťovat. Přitom již citovaný Náboženský fond (Náboženská matice) měl potřebnou úhradu poskytovat z výnosu správy majetkových podstat všech řeholí.

7) Více než jiným občanům se řeholním osobám ztěžují cesty do ciziny a také jim je pro příslušnost k řeholnímu stavu nepřímě vykazován na stáří pobyt v Charitních domovech,

ačkoli čl. 12 paktu A zaručuje právo svobody pohybu a zvolit si místo pobytu.

8) V některých okresech jsou řeholní sestry tlačeny do důchodu, přemísťovány nebo se s nimi rozvazuje pracovní poměr proti znění zákoníku práce, ačkoli oba pakty zakazují jakoukoli diskriminaci.

9) Systémem státního dozoru nad církvemi se řeholním komunitám omezuje výběr kněží pro jejich duchovní potřeby, jako jsou duchovní cvičení, zpovídání sester, teologické přednášky.

10) Institucí vedoucích ústavů se kontroluje omezený styk řeholních sester s ostatními občany, ač by tuto funkci zastaly sestry samy jako léta předtím.

Protože naše Ústava dává občanům – v čl. 29 – právo, aby se obraceli na státní a zastupitelské sbory s podněty a návrhy, žádáme, abyste si prověřili výše uvedené skutečnosti, kterými je podstatně omezena občanská svoboda řeholních osob, a to už plných 27 let, bez právního podkladu a proti dnes platnému právnímu řádu, a žádáme opatření k zamezení další diskriminace a k umožnění řeholního života, aby se řeholní osoby mohly uplatňovat v různých zaměstnáních a službách ku prospěchu naší společnosti při zachování svých řeholních závazků.

Z knihy Charta 77 a křesťané
Opus bonum 1987, samizdatový materiál

PETICE 31 BODŮ AUGUSTINA NAVRÁTILA

20. 12. 1987

1. Základním požadavkem je odluka církve od státu, z níž by vyplývalo, že se stát nebude vměšovat do organizace a činnosti církve. Z tohoto základního požadavku vyplývá většina ostatních našich návrhů, i když jejich dodržování by mělo být samozřejmé i v případě, kdy odluka církve od státu není.

2. Žádáme, aby státní orgány nebránily jmenování nových biskupů. Toto jmenování biskupů ať se stane vnitřní záležitostí církve, do něhož by stát nezasahoval.

3. Žádáme, aby státní orgány nezasahovaly do jmenování kněží do duchovní správy farností. Všechna organizační opatření v této věci ať jsou převedena do sféry vnitřních církevních záležitostí.

4. Žádáme, aby státní orgány nezasahovaly do výběru a neurčovaly počet studujících na teologických fakultách a rovněž aby nezasahovaly do výběru vyučujících.

5. Žádáme obnovení CM bohoslovecké fakulty v Olomouci.

6. Žádáme zavedení trvalého jáhenství podle rozhodnutí papeže Pavla VI. ze dne 18. června 1967 pod názvem Všeobecné zásady o trvalém diakonátu, který se má zavést v latinské církvi.

7. Žádáme, aby byla obnovena činnost všech dosavadních mužských i ženských řeholních společností včetně přijímání nových členů, jako je to i v sousední NDR a Polsku.

8. Žádáme, aby bylo uznáno právo věřících vytvářet volná laická náboženská společenství, která jako neformální komunita různého věkového a sociálního složení usměrňována knězem, podle koncilního dekretu o laicích Apostolicam actuositatem (IV,18), slouží duchovnímu růstu jejich členů. Tato společenství jsou u evangelických křesťanů ode-

dávna samozřejmá a v současné době existují u katolických křesťanů jak v západních zemích, tak např. v NDR, Polsku i v Maďarsku.

9. Žádáme, aby se vyučování náboženství konalo mimo školu, buď v církevním prostoru na faře, v kostele nebo v jiných budovách. Aby bylo převedeno do sféry vnitřních církevních věcí. Přihlášky dětí k vyučování ať se podávají farnímu úřadu a rozsah vyučování, rozdělení dětí ať provede na návrh duchovního správce místní ordinář.

10. Žádáme, aby bylo kněžím dovoleno navštěvovat vězení a nemocnice, když si to pacienti, vězni nebo jejich příbuzní přejí, ale i na základě vlastního přání kněze. Umožnit náboženské obřady ve věznicích a nemocnicích. Dovolit věřícím ve výkonu trestu nosit kříže a další náboženské symboly a také mít u sebe náboženskou literaturu. Umožnit jim zpozřet a duchovní rozhovory s kněžími.

11. Žádáme souhlas ke konání exercicií neboli duchovních cvičení pro laiky.

12. Žádáme, aby každé farní společenství u nás mohlo mít farní radu, jako je to i u jiných církví a v jiných státech, v níž by laici byli nápomocni kněžím, aby se společně pomáhaly řešit problémy farnosti, a také proto, aby se mohla racionalizovat duchovní správa.

13. Žádáme možnost vzájemného styku s křesťanskými organizacemi v celém světě podle vlastního výběru.

14. Žádáme, aby věřícím občanům bylo umožněno organizování a účast, ať již samostatně nebo společně, i na poutní místa v zahraničí.

15. Žádáme, aby věřícím občanům byly v plném rozsahu zabezpečeny náboženské publikace podle skutečných potřeb věřících. Umožnit založení náboženských nakladatelství pod vedením církevních představitelů, povolit vydávání náboženských časopisů různého zaměření, povolit

otevření veřejných knihoven a čítáren s náboženskou literaturou.

16. Žádáme, aby různé opisování a rozšiřování náboženských textů nebylo považováno za nedovolené podnikání nebo jiný trestný čin nebo přečin.

17. Žádáme možnost odebírání náboženské literatury ze zahraničí podle zájmů a potřeb věřících. Proto žádáme, aby tato literatura nebyla celními orgány zabavována.

18. Žádáme právo na pořad v rozhlasu a televizi po dohodě se Sborem ordinářů ČSR nebo později s předsedou biskupské konference.

19. Žádáme, aby bylo zamezeno záměrné rušení vatikánského rozhlasu v české a slovenské řeči vysílané každou neděli rozhlasovou stanicí Svobodná Evropa.

20. Žádáme, aby byla dovolena nejen ateistická propaganda, ale aby bylo dovoleno a umožněno i veřejné šíření křesťanského učení jak duchovními osobami, tak i laiky. Proto také žádáme, tak jako je využíván právem marxistů a jiných ateistů kritické hodnocení náboženství a církví, tak aby byla dána stejná možnost křesťanům a jiným občanům, aby i oni ve svých publikacích a veřejném životě mohli podrobit kritickému hodnocení učení marxismu-leninismu a aby tato činnost nebyla posuzována jako nějaký trestný čin.

21. Žádáme, aby byly vráceny zabrané církevní budovy, které si z vlastních prostředků pořídili věřící občané a které jsou potřebné pro činnost církve, včetně budov na poutních místech, exercičních domů, budov bohosloveckých fakult, zabraných budov řeholních společenství a i s příslušenstvím.

22. Žádáme, aby byla umožněna stavba nových kostelů tam, kde jich je potřeba.

23. Žádáme zamezení svévolného odstraňování křížů, soch, kapliček a jiných náboženských a kulturních památek po našich předcích z návsi, cest, měst a jiných míst.

24. Žádáme, aby pravomoc církevních tajemníků byla omezena a vymezena na základě marxistické zásady, že „*církev se musí stát svobodnými, na státní moci nezávislými spolky občanů stejného smýšlení*“. Z toho důvodu ať je z pravomoci církevních tajemníků vyčleněna pravomoc zasahovat do jmenování, přeložení i výkonu činnosti duchovních a zasahovat do všech ostatních věcí, které jsou ve většině demokratických států vnitřní záležitostí církví.

25. Žádáme urychlenou a důslednou rehabilitaci nezákonně odsouzených kněží, řeholníků a aktivních náboženských laiků.

26. Žádáme zamezení diskriminace věřících křesťanů v zaměstnání, především ve školství.

27. Žádáme, aby měli věřící občané možnost v rámci petičního práva se vždy vyjadřovat k jakýmkoli problémům, o kterých jsou přesvědčeni, že je jejich morální povinností se k nim vyjádřit. Žádáme také, aby pak za tuto svoji aktivitu nebyli obviňováni z nezákonné činnosti a aby jim nebyl petiční materiál zabavován.

28. Žádáme, aby byly zrušeny všechny právní předpisy, které neoprávněně kriminalizují značnou část náboženské činnosti duchovních i laiků.

29. Žádáme doplnění nebo úpravu těchto článků naší dosavadní ústavy:

a) Článek 16 ústavy, ve kterém je uvedeno, že „*veškerá kulturní politika v Československu, rozvoj vzdělání, výchova a vyučování jsou vedeny v duchu vědeckého světového názoru, marxismu-leninismu*“, nutno pozměnit tak, aby se nebránilo církvi v jejím vlivu v kulturní oblasti, rozvoj vzdělání a v její úloze výchovy a výuky i malých dětí.

b) Článek 20, odstavec 2 doplnit, aby zněl takto: „*Rovnoprávnost všech občanů bez zřetele na národnost, rasu a náboženství je zaručena.*“

c) Článek 24, odstavec 3, ve kterém je uvedeno, že „*veškerá výchova a všechno vyučování jsou založeny na vědeckém světovém názoru...*“, je nutno pozměnit v tom smyslu, aby bylo respektováno přání rodičů, aby výchova jejich dětí byla v souladu s jejich náboženským přesvědčením.

d) Článek 28, odstavec 1, ve kterém je uvedeno, že „*je všem občanům zaručena svoboda projevu ve všech oborech života společnosti, zejména také svoboda slova a tisku*“, je nutno doplnit v tom smyslu, aby svoji víru kněz i laik mohl nejen vyznávat, ale i veřejně šířit.

30. Žádáme také, aby všechny platné zákony a závazné právní předpisy dotýkající se přímo nebo i nepřímo náboženské oblasti byly uvedeny do souladu s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech, jak je uvedeno v článku 2 tohoto paktu. Jde zvláště o dodržování těchto článků paktu: článek 18, týkající se práva občanů na svobodu myšlení, svědomí a náboženství; článek 19, týkající se práva občanů zastávat svůj názor bez překážky; článek 20, týkající se zákazu jakékoli národní, rasové a náboženské nenávisti; článek 21, uznávající právo občanů na pokojné shromažďování; článek 22, uznávající právo občanů na svobodu sdružovat se s jinými; článek 26, zakazující jakoukoli diskriminaci podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, politického nebo jiného přesvědčení atd.; článek 27, uznávající právo etnických, náboženských nebo jazykových menšin na užívání své vlastní kultury, vyznávání a projevu svého vlastního náboženství.

31. Žádáme, aby byla utvořena smíšená komise složená ze zástupců státních orgánů a zástupců katolické církve včetně laiků jmenovaných Otcem kardinálem Tomáškem a podobně i se zástupci katolické církve ze Slovenska, která by se našimi návrhy zabývala a je řešila.

Převzato z časopisu Studie Řím 1988, čl. 115

JAK DÁL PO VELEHRADĚ (výňatek)

Václav Benda, 1985

Jedenáctisté výročí úmrtí sv. Metoděje, věrozvěsta Slovanů a odedávna jednoho ze tří patronů Evropy, připadlo na 6. dubna 1985. V tomto roce to však byla Bílá sobota, tedy den nevhodný k církevním slavnostem, den smutku, ticha a očekávání. Bylo proto předem jasné, že oslavy bude nutno přesunout na jiný termín, přičemž automaticky vystává nebezpečí různých vnějších zásahů a manipulací. K prvním dvěma akcím v přímé souvislosti s jubileem (navzájem lépe koordinovaným, než účastníci později oficiálně připouštěli) došlo už na počátku roku 1984. Arcibiskup František kardinál Tomášek, primas český – a jak události stále zřetelněji ukazují, faktická hlava katolické církve v celém Československu – pozval papeže Jana Pavla II. k účasti na oslavách a obratem obdržel souhlasnou odpověď. V témže smyslu se na Svatého otce obrátilo 22 tis. věřících, kněží i laiků. Byla to největší spontánní podpisová akce v Československu za posledních 15 let, počtem účastníků o řád převyšující i ty nejrozsáhlejší občanské aktivity. Ani reakce mocenských orgánů na sebe nedala dlouho čekat. Kardinálu Tomáškovu bylo – ústy ministra Klusáka – sděleno stanovisko vlády, že návštěva papeže je v současné době nežádoucí a nepřichází v úvahu. Proti těm, kdo podepsali nebo rozšiřovali zvací dopis papeži, byla rozpoutána kampaň policejních represí, sahající od zastrašování a diskriminačních opatření přes zabavení některých podpisových archů (odtud nesoulad mezi námi uváděným číslem 22 tis. a 17. tis. podpisy, skutečně odeslanými do Říma) až po fyzické mučení několika aktivistů, kteří měli prozradit „nitky spiknutí“. S radostí i s trochou závisti oznamujeme, že tito mladí lidé obstáli v mnohahodinové bolestné zkoušce věrnosti věci našeho Pána a nepromluvili.

(...) Zajisté je naše církev církví katolickou (tj. obecnou), a tedy schopnou pochopit, tolerovat a plodně sloučit nejrozličnější formy zápasu, od momentálně bláhového

úmyslu udeřit pod znamením kříže přes strategicky bláhový úmysl rozvíjet své síly v rutině kultu a bezpečí ghetta až po všeobecně bláhový úmysl spolehnout se na otevřený dialog, na sílu pravdy. Osobně doufám, že jako byla vždy katolická církev stvrzována právě odmítnutím herezí (nezapomínejme, že až na řídké výjimky vyjadřují hereze nějakou oprávněnou složku posvátného učení – jejich hlavní chyba bývá v tom, že zabíjejí pravdu, agresivně si osobující její majetnictví a redukujíce ji do definitivní, strnulé podoby) ve jménu plurality a směřování k životu, bude i ve vztahu k politické angažovanosti křesťanů v současném světě nalezena formule, která na jedné straně stanoví závazek nekompromisně čelit totalitní moci a nepodléhat jejím záležitostem ani šalebným ideám, na druhé straně dokáže (zajisté k tomu bude zapotřebí pomoci Ducha svatého) regulovat přílišnou horlivost všech výše zmíněných bláhovostí i bláznivostí a proměnit je ve vhodnou chvíli v jednostejný čin, kterým bude zahanbena moudrost tohoto světa. Nebude tak ovšem nastolen ráj na zemi (kolik takových slibů již padlo, počínaje hadovým „budete jako bohové“ a Pokušitelovým „proměním toto kamení v chléb“ – a kolik ďábelstev přineslo světu každé jejich přijetí), který přísluší výhradně Kristovu druhému příchodu, ale pouze navrácení normálních lidských podmínek a normálního chodu dějin spásy, kdy se vedle vypjatých „hrdinských ctností“ dostane spravedlivého místa též plodům poctivé lidské práce („drobné práce“, jak se praví v jiném kontextu) a vytrvalé služby Bohu. Vždyť snad není třeba připomínat, že radost křesťanů je Kristův pokoj, láskyplná služba Bohu i bližnímu, ne „svatá válka“ a křížové výpravy – i touha po mučednictví může být velice dobře jen sebevražedným zoufalstvím a tedy jedním z nejtěžších hříchů – nemělo by se však ani zapomínat, že pokud k tomu byli křesťané v dějinách dohnáni, bojovali i umírali nadmíru dobře a účinně, a že se zle klame ten, kdo v současném Božím lidu vidí jen ochablého a odumírajícího dědice někdejší slávy církve. Jsem přesvědčen, že cesta k takové formulaci byla otevřena, ba že po ní bylo notně vykročeno volbou současného papeže a jeho počínáním si v úřadě; zajisté také díky jeho zkušenostem s utrpením církve i lidu pod totalitním režimem a díky zásluhám jeho některých (zdaleka

nejen bezprostředních) slavných předchůdců. Myslím, že tímto pontifikátem se ruku v ruce se zdůrazněním antitotalitní formule otevírá i možnost návratu církve k jejímu pravému poznání, jak ve smyslu nápravy staletého selhávání a nedostatečnosti tváří v tvář světu, o kterou usiloval a jejíž základ položil II. vatikánský koncil, tak ve smyslu překonání permanentní destrukce, za níž mnozí zaměnili reformy koncilu, a opravdového *aggiornamenta*, totiž vykročení vstříc světu, jaký je a jaký je Kristem požadován, nikoli jeho chimérické podobě, kterou kdysi vytvořili (a dlouho tvrdě diktovali) levicovní intelektuálové a kterou někteří konciloví a pokoncilní teologové škarohlídsky přijali za svou, ba za navěky danou. Když se na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let levicová iluze zhroutila, když se na všech náměstích světa namísto volání „Bůh je mrtev“ začaly zaznívat prosby zástupců (arcižehů často zmatené, a tedy snadno zneužitelné) o návrat Boha a k Bohu, o lásku a naději v Ježíše Krista, o návrat k řádu stvoření za moudrého učitelského působení církve, zaslepila některé z těchto teologů pýcha vlastního ducha natolik, že ve velikém Božím daru touhy po obecném obrácení spatřují osobní pohanu a prostě jej odmítají vzít na vědomí. Činí-li tak teologové a kněží západní Evropy, respektive misionáři vychovaní na jejich „univerzitách“ šedesátých let (zde je ovšem odpovědnost mnohem větší, neboť semeno lži může v třetím světě přinést netušené zhoubné plody), je to asi nezbytný důsledek někdejšího totalitního zmatení myslí. Avšak i u nás a právě v řadách těch, kdo tolik vytrpěli a kdo po desetiletí skládali všechnu svou naději v obnovenou zjevnost Boží slávy, se najdou mnozí, a kupodivu se to týká jak „progresistů“, tak těch „konzervativců“, kteří kdysi jen s největším sebezapřením přijali pokoncilní změny a nyní se cítí maličko podvedeni, nechťejí být vytřeni ze své nově nabyté jistoty a vystavit se rizikům otevřenosti, kteří s nedůvěrou (někdy s téměř sektářskou žárlivostí) sledují vzmach a znovuvzkříšení církve, pro něž se stalo „dobrým tónem“ permanentně kritizovat každý počín učitelského úřadu a pro něž masové projevy oddanosti papeži jsou jen intelektuálním „faux pas“ – vždyť se přece tento papež obrací na všelijaké hříšníky a přivandrovalce, netakticky a pramálo sofistikovaně se snaží vrátit církvi řád

a poslušnost, zapírá svou ideologicko-filosofickou erudici a pohoršlivě opakuje, že dobré je dobré a zlé zlé. Konečně velice přirozené lidské (a křesťanské) motivy vedly k tomu, že zdejší téměř zdecimovaná církev vzhlížela s nadějí ke všem skutečným i domnělým duchovním výdobytkům formálně svobodných církví na Západě, aniž by byla schopna rozlišit zrna od plev, a že se tedy mnozí ani po volbě polského papeže, jíž katolická církev dala viditelně přednost svobodě trpět pro Krista a hájit řád Božího stvoření před svobodou bez hranic a omezení, nedokázali vymanit z pocitů provincialismu, nedokázali pochopit, že se orientují na nadále již jen málo významnou a hlavně neslibnou menšinu v církvi, že hlavní zdroje katolické obnovy byly shledány právě v trpících, chudých (jak doslovně, tak ve smyslu viditelných duchovních možností – Kristus však blahoslaví chudé duchem, blahoslaví opravdovost srdce oproti vši spektakularitě) a vůbec doposud posledních, že znaménka metropole a provincie, pramene a následného toku doznala radikální změny. Modleme se za tyto své bratry – vždyť navíc i za nás přinesli svou oběť – aby se jim dostalo brzkého prozření, aby jejich srdce byla svažena rosou nové naděje. Koneckonců je však církev církví živých, ne mrtvých, ona musí především povolávat hříšníky a hlásat jim radostnou zvěst, ne léčit kornatění srdce a útlum rozumu. Proto je dobře, že papež činí, co činí, že povolává nešťastné a nabízí zbloudilému světu řád a lék, aniž by se příliš ptal, zda nechutná hořce či zda nevoní nelibě některým vybroušeným intelektuálním nosům, a jestliže nám učení teologové dokáží, že ta či ona jeho práce ruší Sobotu, tím hůře pro Sobotu a tím lépe pro člověka. My chceme být papeže bezvýhradně poslušni nejen pro autoritu jeho úřadu – může dokonce nastat či znovu přijít chvíle, kdy se autoritě tohoto úřadu budeme muset alespoň v některých bodech vzepřít – vždyť čas těžkých zkoušek není ani zdaleka za námi, ale protože jeho úsilí je i našim úsilím, protože jsme v něm rozpoznali služebníka, který věrně naplňuje nové vanutí Ducha svatého.

(...) Rub nebo líc téže mince je v tom, že každé čistě „politické“ usilování laiků (např. typu křesťansko-demokratické strany či hnutí) je v totalitním státě razantně rozdrceno

ještě dříve, než se vůbec započne formovat, ba obvykle již ve chvíli, kdy se dva lidé opovází sdělit si navzájem podobnou myšlenku; naopak každá snaha „kleriků“ hájit práva a svobody církve je předem odsouzena k porážce (co horšího: často k zesměšnění a ke vzbuzení pohoršení) bez masové a důrazné podpory laiků, bez toho, že se stane „politikem“ natolik závažným, aby před ním moc v dané chvíli musela ustoupit. V praxi tedy pro nejbližší dohlednou dobu, patrně totožnou s trváním totalitní moci, nevidím možnost, resp. důvod, proč od sebe radikálně oddělit snahy církve o emancipaci a politické usilování křesťanských laiků o změnu systému, která by světu zajistila alespoň minimum obyvatelnosti, včetně možnosti žít podle příkazů evangelia.

(...) Chtěl bych proto uzavřít své poznámky a úvahy apelem na řehole a řeholní společenství v Československu, zvláště pak apelem na jejich představené. Jsme si velmi dobře vědomi (určitě nemluvím jen za sebe, ale snad za valnou většinu křesťanských laiků a také za řadu věřících i nevěřících aktivistů občanských hnutí, která se rozhodla vzdorovat totalitní moci ve jménu spravedlnosti, svobody a lidské důstojnosti) stěží změřitelných obětí a životadárného vkladu utrpení, které řeholní osoby přinesly a stále přinášejí. Toto vědomí a solidaritu s nimi jsme vyjádřili a budeme i nadále vyjadřovat. Chápeme, že řeholníci touží zbavit svou oběť příměsí jakýchkoli pozemských záměrů a zasvětit ji výlučně Kristu, přinést ji na vykoupení vin vlastních i celého lidského rodu. Ještě lépe chápeme jejich oprávněnou nedůvěru ke všelijakým klamným slovům a slibům, jejich snahu přežít, uchovat si svou identitu a předat slova evangelia dalším pokolením. Kdyby však úplně a nadlouho triumfovala totalitní moc, zahyne zdejší církev. A zahyne-li zdejší církev, zahynou také všechny řehole, neboť nejsou žádnou výlučnou sektou Svatých posledního soudu, nýbrž tělem těla a krví krve katolické církve, údem těla Kristova. Je zde však ještě závažnější argument než toto „společenství osudu a zájmu“. Již brzy může nastat a velmi pravděpodobně nastane okamžik, kdy nebude v této zemi jiné autentické církevní autority než té zprostředkované zahraničním vysí-

láním, opožděnými vzkazy a pracně pašovanými texty. My věřící laici jsme odhodláni nést tíži zápasu o větší slávu Boží, být věrni Kristu třeba až do těch hrdel – nevidaný vzmach a znovuvzkříšení církve v naší zemi ukazují, že tato slova nejsou jen prázdnou deklarací. Současně však víme, že tvář v tvář totalitní převaze nutně podlehneme, přestane-li být církví, totiž společenstvím, řízeným jedinou autoritou, obdařeným příslušnými charismaty a po právu spoléhajícím na aktuální součinnost Ducha svatého. Proto na řeholích sice s hlubokou lítostí, nicméně se vši naléhavostí a pro lásku Kristovu musíme požadovat, aby podstoupily další riziko a oběť. A obávám se, že pro odmítnutí tohoto požadavku (nebo spíše zoufalého výkřiku) nelze dost dobře shledat slušné důvody; vždyť podle nejhlavnějšího příkázání je bližní v nouzi přednější než všechna ustanovení možjišovského zákona, řádové regule a každý jiný zájem – a zde nevolá o pomoc jen jednotlivý bližní, nýbrž celá církev a veškerý lid.

Od nikoho z řeholních bratří a sester nepožadujeme, aby vzal do rukou meč (bude-li třeba a jako že bude třeba, obstaráme tohleto jednou sami), aby se jakkoli zpronevěřil své spiritualitě a svým slibům. Potřebujeme však pomoc, potřebujeme duchovní autoritu, která by nás v odporu proti totalitní moci sjednocovala a která by našemu boji dodávala posvěcení křesťanské nevyhnutelnosti.

Tento boj bude nakonec stejně vybojován. Nezanikne-li lidstvo (což je možné) nebo nepodaří-li se od základu zničit hlavní lidské instinkty (což je velmi nepravděpodobné), nezůstane z totalitní moci brzy víc než pouhá chmurná a zahanbující epizoda historie. Mají-li však křesťané být věrni svému poslání, mají-li zůstat solí země, neměl by tento proces proběhnout za jejich blahovlnné a defetistické neutrality, nýbrž měl by být plodem jejich srdcí a dílem jejich rukou. Nezapomínejme ostatně, že svět byl prozatím vykoupěn toliko v naději a ve svobodě, že dějiny spásy nevyučují ani katastrofální selhání a odmítnutí Boha.

PROJEV FRANTIŠKA KARDINÁLA TOMÁŠKA

na Václavském náměstí přečetl Václav Malý 21. 11. 1989

Všemu lidu Československa!

Drazí spoluobčané, obracím se na vás několik hodin po návratu z Říma, kde jsem se účastnil kanonizace naší Anežky Přemyslovny. Ona, královská dcera, sice odešla do ústraní kláštera z lásky k Bohu a k bližnímu, ale nepřestala být se svým lidem v jeho slávě i ponížení.

Ani mně nemůže být cizí osud mého národa a všech obyvatel našeho státu. Nesmím mlčet ve chvíli, kdy jste se sjednotili k mohutnému protestu proti bezpráví páchanému na nás po čtyři desetiletí. Není možné mít důvěru v takové vedení státu, které není ochotno mluvit pravdu a zemi s tisíciletou státní tradicí upírá práva a svobody, považované za normální i ve zcela mladých státech třetího světa.

Naši společnou situaci chci osvětlit zkušeností katolické církve u nás. Jejím jménem adresované stížnosti a žádosti byly povýšeně ignorovány. Teprve, když katolický lid ve statisících pozvedl hlas na Velehradě 1985 a petici 1988, došlo k nepatrným krokům. Na mé loňské nabídky k dialogu reagoval teprve před půl rokem pan prezident, ale ve skutečnosti došlo jen k bezvýznamným gestům. Církev zůstává dále v područí státní moci podle vnucené právní úpravy z doby stalinismu. Biskup je ve správě své diecéze plně závislý na státních úřadech a rozhodující slovo má Státní bezpečnost. Zasedání biskupů a kněží je umrtvováno přítomností státních činitelů. V ovzduší nesvobody se těžko dýchá dospělým věřícím, jejich dětem a zvláště mladým křesťanům. Slibuji nám, že nová zákonná úprava postavení církví bude v souladu s mezinárodními normami o občanských svobodách – ale ani slovo o tom, že se vládnoucí strana vzdává programu postupné likvidace víry. Těmto lidem se nedá věřit.

Stejně neblahá situace je v ostatních sférách společenského života – ve vědě, kultuře, informacích, v sociálním, občanském a politickém dění. Ze západu i z východu jsme obklopeni zeměmi, které v minulosti nebo v současnosti rozbily mříže totalitních systémů. Ani my už nesmíme čekat. Je třeba jednat. Potřebujeme demokratickou vládu, protože jinak nedokážeme zadržet hrozící ekologickou katastrofu a další zla. Musejí svobodně vystoupit všichni, kdo nám mají co říci, abychom z nich svobodnou volbou vybrali vládu pro nás, ne proti nám. Právě teď jsme všichni povoláni k odpovědnosti za přítomnost i budoucnost nás a našich dětí.

Jsme s vámi, přátelé, kteří voláte po spravedlnosti pro všechny. S díkem a úctou se obracím zvláště k obětem surového násilí: O vás platí Kristovo slovo „Blaze těm, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni“. Požadavek potrestání viníků je zcela spravedlivý. Jen prosím, abyste dále šli cestou nenásilí. Bojujme za dobro dobrými prostředky. Na našich utlačovatelích vidíme, jak krátkodechá jsou vítězství zloby, nenávisti, pomstychtivosti, bezohlednosti, zpupnosti.

Také vás chci oslovit, moji katoličtí bratři a sestry, spolu s vašimi kněžími. V této osudové hodině našich dějin nesmí zůstat stranou nikdo z nás. Znovu pozvedněme hlas, tentokrát v jednotě s ostatními občany, Čechy a Slováky i příslušníky dalších národností, věřícími i nevěřícími. Právo na víru se nedá odloučit od ostatních demokratických práv. Svoboda je nedělitelná.

Končím slovy, která zazněla kdysi v našich dějinách: „*S pomocí Boží osudy naše jsou v našich rukou.*“

V Praze 21. listopadu 1989

František kardinál Tomášek

LITANIE KE SV. ANEŽCE ČESKÉ

pro soukromou pobožnost

Pane, smiluj se.
Kriste, smiluj se.
Pane, smiluj se.

Pane, smiluj se.
Kriste, smiluj se.
Pane, smiluj se.

Bože, náš nebeský Otče,
Bože Synu, Vykupiteli světa,
Bože Duchu svatý,
Bože v Trojici jediný,

smiluj se nad námi.

Svatá Maria,
Svatá Boží Rodičko,
Svatá Panno panen,

oroduj za nás.

Svatá Anežko,
Ušlechtilá ratolesti rodu královského,
Snoubenko nebeského Ženicha Ježíše Krista,
Dobroditelko chudého lidu,
Zbožná řeholnice,
Vzore pokory,
Bohumilá abatyše,
Láskou k svému Spasiteli planoucí,
Důvěrou svaté Kláry poctěná,
Zakladatelko klášterů,
Vzore řeholní kázně,
Příklade zbožnosti,
Milovnice svaté chudoby,
Zrcadlo panenské čistoty,
Moudrá rádkyně českých vládců,
Chloubo rodu Přemyslovců,
Ochránkyně České země,

oroduj za nás.

Jež jsi šatila chudé,
Jež jsi nasycovala hladové,
Jež jsi ošetřovala nemocné,

Jež jsi těšila zarmoucené,
Jež jsi z lásky ke Kristu pohrdla královskou korunou,
Jež jsi život svůj zasvětila Ježíši Kristu,

Abychom tě následovali v andělské nevinnosti,
Abychom vroucně milovali svého Spasitele,
Abychom Bohu sloužili čistým srdcem,
Abychom podle tvého příkladu pohrdali světskou slávou,
Abychom stále více prospívali v dokonalosti křesťanské,
Abychom přemáhali hříšné žádosti svého těla,
Abychom neohroženě vyznávali víru,
Abychom snášeli veškerá utrpení
s odevzdaností do vůle Boží,
Abychom tě následovali v poníženosti a pokoře,
Abychom vždy pamatovali na nebeskou vlast,
Abychom byli stále připraveni k odchodu na věčnost,
Abychom s milostí Boží došli do neskonale slávy,
Abychom před smrtí byli zaopatřeni svatými svátostmi,
Abychom na tvou přímluvu došli šťastné smrti,

Beránku Boží,
který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.
Beránku Boží,
který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.
Beránku Boží,
který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Modleme se:
Bože, tvá služebnice Anežka
šla za tvým voláním,
zřekla se bohatství a zamilovala si chudobu,
následovala tvého ukřižovaného Syna
a došla do nebeské radosti;
na její přímluvu veď i nás,
abychom nelpěli na věcech pomíjících
a dosáhli slávy věčné.
Skrze Krista, Pána našeho.

Amen.

MŠE SV. KE CTI SV. ANEŽKY ČESKÉ

16. 11. 2019

katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha

Text:

kolektiv autorů

Fotografie:

Roman Albrecht – Člověk a víra (str. 3, 10, 14)

archiv Arcibiskupství pražského (obálka, str. 12)

Václav Chaloupka – Člověk a víra (str. 43)

Tomáš Ježek – Člověk a víra (str. 13, 75)

P. Vojtěch Kodet, O.Carm. (str. 53, 67, 76)

Ignác Mucha (str. 8)

P. Michal Němeček (str. 6)

Zdeněk Otradovec (str. 55)

Petr Synek – Člověk a víra (str. 61)

<http://diecezja.pl> (str. 7)

Vydalo:

Arcibiskupství pražské

Hradčanské náměstí 56/16, 119 02 Praha 1 – Hradčany

Grafické zpracování:

Anežka Churaňová

Náklad:

1 500 ks

Praha 2019

